

Akademie věd České republiky

LVI. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha 7. prosince 2020

Bod programu: 3

ZPRÁVA O ČINNOSTI AKADEMICKÉ RADY AV ČR ZA OBDOBÍ OD LV. ZASEDÁNÍ AKADEMICKÉHO SNĚMU AV ČR

Obsah

Koncepční a vědecko-organizační otázky	1
Oceňování a podpora excelence	10
Mezinárodní vědecká spolupráce AV ČR a její zapojování do Evropského výzkumného prostoru.....	12
Mediální, popularizační a vzdělávací činnost.....	15
Finanční, organizační a kontrolní činnost v AV ČR.....	20
Návrh usnesení Akademického sněmu	24
Přílohy	
Ceny Akademie věd ČR.....	25
Čestné medaile, pamětní medaile AV ČR a čestné oborové medaile	27
Akademická prémie – Praemium Academiae	29
Prémie Lumina quaeruntur.....	29
L'ORÉAL-UNESCO Pro ženy ve vědě, Česká republika – Program pro talenty	29
Prémie Otto Wichterleho	30

Přehled činnosti Akademické rady uvedený v této zprávě je rámován událostmi a činnostmi projednávanými na zasedáních Akademické rady a jejího předsednictva **od 19. listopadu 2019 do konce října 2020**. Délka sledovaného období odráží fakt, že v důsledku opatření spojených s výskytem nového koronaviru SARS-CoV-2 nebylo organizováno prezenční zasedání Akademického sněmu na jaře roku 2020 a nebyla tak předkládána zpráva o činnosti Akademické rady v tomto standardním jarním termínu. Akademická rada se ve sledovaném období sešla devětkrát, její předsednictvo jedenáctkrát. Ve dvaceti jednáních per rollam projednala 61 samostatných materiálů. Pracoviště Akademie věd České republiky (dále jen AV ČR) byla o jednáních a usneseních Akademické rady v souladu s čl. 5 odst. 3 a) Stanov AV ČR informována prostřednictvím usnesení zveřejňovaných na webu AV ČR.

Koncepční a vědecko-organizační otázky

Navzdory tomu, že činnost Akademické rady byla v období od minulého Akademického sněmu z velké části ovlivněna **celosvětovou pandemií onemocnění covid-19** a omezeními s ní spjatými, podařilo se nejen zachovat řádnou činnost orgánů AV ČR, ale současně také úspěšně rozvíjet všechny relevantní agendy v působnosti AV ČR.

Klíčovou událostí se stal pro AV ČR podpis **Memoranda o podpoře výzkumu, vývoje a inovací v České republice**, ke kterému došlo 19. prosince 2019. Dokument, jenž podepsali předseda vlády České republiky Andrej Babiš, ministr školství Robert Plaga, předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová a předseda České konference rektorů Petr Sklenička, by měl přispět ke stabilizaci a předvídatelnosti institucionálního financování klíčových aktérů české vědy a výzkumu, tj. AV ČR a vysokých škol. Memorandum vychází z Inovační strategie České republiky 2019–2030 „The Country for the Future“ (dále jen Inovační strategie). Signatáři se zavázali podporovat vědecko-výzkumnou činnost na akademických pracovištích a na vysokých školách tak, aby zajistili jejich dlouhodobou institucionální stabilitu a posílili mezinárodní konkurenceschopnost hospodářského sektoru. Hlavním záměrem je zařadit Českou republiku mezi inovační lídry Evropy prostřednictvím špičkového výzkumu. Memorandum cílí na spolupráci v oblasti financování a hodnocení výzkumu a vývoje, vytváření vhodných podmínek pro podporu polytechnického vzdělávání, start-up a spin-off projektů, plné využití potenciálu nových výzkumných center a výzkumných infrastruktur a na oblast duševního vlastnictví. Snahou by mělo být i zvýšení úspěšnosti žadatelů z ČR o granty typu ERC a další významné zahraniční granty alespoň na úroveň srovnatelných států Evropské unie. Prostředkem k naplnění těchto cílů by mělo být systematické navyšování institucionální podpory pracovišť AV ČR a vysokých škol každoročně nejméně o 4 %. Tento závazek se odrazil již při schvalování rozpočtu na rok 2021 a usiluje se o jeho promítnutí i do střednědobého výhledu rozpočtu na vědu a výzkum v letech 2022–2023.

Zájem o **systém financování VaVal** se začátkem roku promítl do postoje Akademické rady k připravovanému programu EVA, který byl vytvořen v rámci tzv. projektů akčního plánu Inovační strategie a jehož gestorem bylo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Program EVA byl připravován jako program mezinárodní excelence s cílem podporovat excelentní orientovaný výzkum v relativně úzce profilovaném výseku znalostních domén a měl být programem účelové podpory. Akademická rada se svým oficiálním postojem vyjádřila v tom smyslu, že současnou podobu návrhu programu považuje za nesystémový krok, který odporuje žádoucímu trendu navyšování institucionální podpory a nezohledňuje stávající parametry rozpočtových výhledů schválených vládou pro roky 2021 a 2022.

Systém financování VaVal očekává nový impulz spojený s jednáním vedoucích představitelů Evropské unie (EU), kteří v červenci 2020 dosáhli dohody o balíčku ozdravných opatření a rozpočtu na období 2021–2027. Finanční injekce ve výši 1,8 bilionu eur strukturovaná do víceletého finančního rámce a mimořádného fondu na podporu hospodářského oživení v rámci nástroje Next Generation EU (NGEU) by měla pomoci zemím EU zotavit se z následků pandemie covid-19 a podpořit investice do ekologické a digitální transformace. Částky z NGEU budou přiděleny sedmi programům, mezi nimi také na podporu oživení a odolnosti

(Recovery and Resilience Facility – RRF). Členské státy si mohou o podporu z tohoto programu požádat předkládáním vlastních národních plánů na podporu oživení a odolnosti jako součásti tzv. evropského semestru (každoročního cyklu koordinace hospodářských a sociálních politik), a to v termínu od 1. ledna do 30. dubna 2021. ČR si v programu RRF může žádat o granty ve výši zhruba 6,7 mld. eur (orientačně 182 mld. Kč).

V ČR národní plán na podporu oživení a odolnosti v podobě tzv. **Národního plánu obnovy (NPO)** připravovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) ve spolupráci s dalšími resorty v rámci Hospodářské strategie ČR, která byla rozpracována již před vypuknutím epidemie a jejímž cílem bylo shrnutí strategií, plánů, reforem a programů, které by přispěly k digitalizaci a udržitelnému rozvoji v ČR a zvýšili její celkovou mezinárodní konkurenceschopnost.

AV ČR při této příležitosti navrhla v souvislosti s probíhající pandemií zakomponovat do NPO i návrh na **vytvoření mezinárodního virologického centra**. Výzkum v oblasti virologie byl po rozdělení Československa roztříštěn na vzájemně dislokovaná pracoviště na vysokých školách, ve veřejných výzkumných institucích či zdravotnických zařízeních. Potenciální vznik virologického pracoviště v tzv. „lokalizované a koncentrované“ podobě, které by bylo dominantně financované institucionálními prostředky, by přinesl mnoho výhod a významně posunul výzkum v oboru virologie v České republice – z nejdůležitějších je třeba zmínit alespoň tyto:

- spojení odborných kapacit do národního multidisciplinárního centra, rozšíření spolupráce s klinickými pracovišti vysokých škol a možnost strategického propojení s vojenským bezpečnostním výzkumem;
- stabilní a progresivní podpora oboru virologie a jí příbuzných a komplementárních oborů;
- sdílené zázemí včetně přístrojového vybavení a chráněných laboratoří na jednom místě;
- vytvoření národní sbírky virů, která by umožnila okamžitě realizovat studie reagující na akutní nebezpečí;
- možnost přímé návaznosti na aplikovaný výzkum v humánní, veterinární i rostlinné medicíně a přímý přístup k nejnovějším léčebným strategiím a postupům v oblasti virových nákaz.

Vzhledem k tomu, že návrh AV ČR na vznik tohoto centra nebyl do aktuální verze materiálu NPO zapracován (ač jej podpořila i Rada pro výzkum, vývoj a inovace), Akademická rada v říjnu 2020 iniciovala na svém zasedání vznik nového programu Strategie AV21 zaměřeného na oblast virologie a souvisejících oborů (informace o programech Strategie AV21 viz níže). Hlavním záměrem je posílení institucionalizace výzkumu v této oblasti a vybudování koncentrovaného a lokalizovaného virologického centra. Akademická rada vítá spolupráci v této oblasti se zástupci ministerstev, Českou konferencí rektorů, Asociací výzkumných univerzit a dalšími aktéry v oblasti VaVal.

V přímé návaznosti na **epidemii covidu-19** způsobenou koronavirem SARS-CoV-2 počátkem roku 2020 se AV ČR a její pracoviště okamžitě zapojila do boje s touto nemocí napříč vědními obory. V řádu dní nabídl Ústav molekulární genetiky AV ČR, Biologické centrum AV ČR a Biofyzikální ústav AV ČR své laboratoře a vyškolené zaměstnance k testování pacientů na koronavirus. Postupně se přidala i další výzkumná centra – Algatech a BIOCEV. Výzkumníci z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR vyvinuli spolu s vědci z celé ČR testovací kity na izolaci virové RNA. IOCB Tech, dceřiná společnost Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, darovala Fakultní nemocnici Ostrava sady pro deset tisíc izolací virové RNA pro testování na covid-19 a přispěla významnou finanční částkou na vývoj metod pro testování SARS-CoV-2. Vědci z Ústavu chemických procesů AV ČR začali testovat materiály k výrobě ochranných pomůcek proti šíření virů. Mnohá pracoviště začala tisknout štíty a vyrábět dezinfekci. Fyzikální ústav AV ČR zahájil s českými firmami výrobu ochranných masek určených pro nejvyšší stupeň ochrany a pracuje na biosenzoru, který by měl koronavirus detekovat i v nízkých koncentracích bezprostředně po otestování a umožnit tak zachytit nákazu

v samém počátku. Stranou nezůstaly ani společensky a humanitně zaměřené obory – specialisté z think tanku Národohospodářského ústavu AV ČR spustili projekt IDEA anti covid-19, aby modelovali ekonomické dopady epidemie. Sociologický ústav AV ČR se mimo jiné zapojil do celostátního výzkumu protilátek na covid-19 s využitím svého dlouhodobě sledovaného reprezentativního vzorku českých domácností. Ve spolupráci s Univerzitou Karlovou také sledoval během jarní vlny epidemie její vliv na chování občanů, např. na růst domácího násilí. Ústav pro jazyk český AV ČR zaznamenával vliv koronakrizy na vývoj slovní zásoby jazyka. Psychologický ústav AV ČR se podílí na provozu mobilní aplikace Koronavirus COVID-19, jejímž cílem je podávat svým uživatelům veškeré aktuální informace o této nemoci včetně odborné psychologických informací pro různé cílové skupiny a situace a adresář dostupných informačních a krizových linek a on-line zdrojů.

Tato činnost pracovišť byla během epidemie koordinována mj. ve spolupráci s pracovišti Univerzity Karlovy tak, aby byla zajištěna efektivita během první i druhé vlny epidemie. Směrem k pracovištím AV ČR byly Kanceláři AV ČR průběžně zasílány aktuální informace o přijímaných usneseních a opatřeních (zejména vlády a Ministerstva zdravotnictví), a bylo jim poskytováno poradenství v oblasti nájmu, veřejných zakázek, IT a jiných dle jejich zájmu a potřeb.

Omezení spojená s výskytem epidemie měla dopad i na **organizační záležitosti zasedání orgánů AV ČR a orgánů pracovišť AV ČR** – flexibilně bylo třeba hledat možnosti organizace zasedání distanční formou s ohledem na splnění veškerých právních a bezpečnostních hledisek. V důsledku toho bylo zapotřebí upravit mnohé interní předpisy a dokumenty, do kterých byla nově zahrnuta pravidla pořádání zasedání distanční formou. K úpravě došlo u těchto dokumentů: vzorový Jednací řád rady pracoviště AV ČR, vzorový Jednací řád dozorčí rady pracoviště AV ČR, směrnice č. 10/2016 Pravidla pro obsazování funkcí ředitelů pracovišť Akademie věd České republiky, pokyn Akademické rady AV ČR č. 2/2018 Vzorový volební řád pro volby na pracovištích Akademie věd České republiky, pokyn Akademické rady AV ČR č. 1/2020 o dozorčích radách pracovišť Akademie věd České republiky, směrnice Akademické rady AV ČR č. 3/2015 Pravidla pro udělování vědeckého titulu „doktor věd“ v Akademii věd ČR.

Vzhledem k tomu, že na jaře 2020 nebylo možné v důsledku epidemických opatření uspořádat prezenční **zasedání Akademického sněmu**, byly jeho členům předloženy k projednání per rollam ty materiály, jejichž schválení nesneslo odklad (Výroční zpráva o činnosti Akademie věd ČR za rok 2019 a Zpráva o hospodaření AV ČR v roce 2019 a její závěrečný účet za rok 2019). Po zbytek roku byla věnována nemalá pozornost možným formám organizace Akademického sněmu v prosincovém termínu, na kterém by měl být formou tajného hlasování volen nový předseda AV ČR. Bylo třeba hledat způsoby a prostředky k procesně správnému způsobu provedení takové volby v případě distančně organizovaného zasedání, a to k využití již na nadcházejícím prosincovém Akademickém sněmu či na Akademickém sněmu na jaře roku 2021, kde bude volena nová Akademická a Vědecká rada AV ČR. V době vzniku této zprávy se zajištění průběhu tajných voleb nadále připravuje.

V oblasti spolupráce se státními institucemi se podařilo dosáhnout zásadního úspěchu na základě již dříve předjednaného **memoranda o spolupráci** mezi MŠMT, AV ČR a Fyzikálním ústavem AV ČR při zapojení České republiky do právní osoby ELI-ERIC; MŠMT zaslalo Evropské komisi oficiální žádost o zřízení výzkumného konsorcia ELI-ERIC s uvedením MŠMT a AV ČR jako tzv. „representing entity“. Tímto krokem by mělo být dosaženo duálního zastoupení ČR v právní osobě ELI-ERIC, aby byly vhodně vyváženy odborná a administrativně-finanční kompetence. Memorandum by mělo být podepsáno bezprostředně poté, co budou vyjednány podmínky vzniku ELI-ERIC a odstraněny veškeré překážky i na mezinárodní úrovni.

AV ČR měla doposud uzavřená memoranda o spolupráci s Ministerstvem financí a Ministerstvem zdravotnictví. Nově se podařilo uzavřít memorandum o spolupráci s Ministerstvem

kultury a jednání o možnosti uzavření obdobných memorand s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem obrany aktuálně probíhají.

AV ČR nominovala rovněž **zástupce AV ČR do národních grémií**, a to kandidáty do Národních inovačních platforem (NIP) v rámci Národní RIS3 strategie, Petra Baldriana z Mikrobiologického ústavu AV ČR na pozici předsedy Grantové agentury ČR a Luboše Náhlíka, člena Akademické rady, do Výzkumné rady Technologické agentury ČR (TA ČR).

Členové Akademické rady, kteří se účastnili zasedání Rady vlády pro výzkum vývoj a inovace (RVVI), pravidelně informovali o jednáních tohoto orgánu. Z témat projednávaných na zasedání RVVI s přímým dopadem na AV ČR je třeba zmínit především tato:

- schválení materiálu „Systém řízení a koordinace Inovační strategie“, který předkládá konkrétní termínovaná opatření posouvající ČR směrem k inovační ekonomice s cílem prezentovat ji jako „zemi pro budoucnost“,
- schválení Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací 2021+, která jako zastřešující dokument VaVal na národní úrovni definuje 5 strategických cílů vycházejících z klíčových oblastí a 28 opatření k realizaci těchto cílů,
- Hospodářská strategie ČR,
- implementace Metodiky 2017+,
- návrh výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, experimentální vývoj a inovace na roky 2021–2023 s výhledem do roku 2027,
- vědecký výkon, potenciál socio-ekonomických přínosů a organizační uspořádání výzkumných center financovaných z Národního programu udržitelnosti II (NPU II), kdy byla na AV ČR převedena kompetence stanovit výši prostředků odpovídající účelovým prostředkům z NPU II,
- Identifikace hospodářských a nehopodářských činností výzkumných organizací a výzkumných infrastruktur ve výzkumu, vývoji a inovacích.

Velký význam má pro AV ČR přijetí tzv. malé **novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků**, ke kterému došlo koncem ledna 2020. Novela, vyhlášená pod č. 50/2020, si klade za cíl poskytnout legislativní oporu pro systém hodnocení plně odpovídající nové Metodice M17+, který bude motivovat ke kvalitě a excelenci, nikoli ke kvantitě a průměrnosti. Po dlouhých a náročných jednáních se podařilo dosáhnout shody a důsledně odstranit veškeré formulace podporující hodnocení typu tzv. kafemlejnku.

V současnosti se v gesci RVVI připravuje i tzv. „velká“ novela zákona č. 130/2002 Sb., na jejíž přípravě se podíleli i zástupci AV ČR. Novela je připravována s cílem:

- zavést nové nástroje účelové podpory inovací a navrhnout příslušné procesy,
- zjednodušit a zpřehlednit členění výdajů na výzkum, vývoj a inovace,
- zavést v návaznosti na Metodiku 2017+ systematické hodnocení programů účelové podpory,
- zavést možnost přenositelnosti grantových projektů,
- zjednodušit administrativu výzkumu, vývoje a inovací a zajistit napojení na informační systém základních registrů,
- zajistit otevřený přístup k vědeckým informacím,
- zavést možnost pověřit ústřední a jiné správní úřady zajišťováním mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích.

V rámci **spolupráce s vysokými školami** podepsala AV ČR nově Memorandum o spolupráci s Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava. V jednání je též navázání spolupráce s institutem INSA Lyon a v návaznosti na již uzavřenou dohodu o výměnných stážích doktorandů mezi Filosofickým ústavem AV ČR a Lipskou univerzitou probíhají jednání o rozšíření této dohody na všechna pracoviště AV ČR. Průběžně pokračuje i dlouhodobé spo-

lečné vzdělávání doktorandů s dalšími spolupracujícími univerzitami s tím, že byly Akademické radě předloženy zprávy o spolupráci s některými z nich (např. s Univerzitou J. E. Purkyně v Ústí nad Labem).

V oblasti **regionální spolupráce** byla v roce 2020 uzavřena smlouva o spolupráci s Moravskoslezským a Libereckým krajem. V současnosti má AV ČR uzavřené smlouvy o spolupráci se všemi 14 kraji České republiky a také s Městskou částí Praha 1, se Sdružením obcí Orlicko, s městem Brno a s Národním parkem Šumava. Na základě těchto smluv se v roce 2019 řešilo 21 společných projektů, které byly vyhodnoceny v sedmi případech jako splněné s vynikajícími výsledky a ve 14 případech jako splněné. V roce 2020 bylo podpořeno celkem 16 projektů. Seznam podpořených projektů i nejúspěšnější z nich jsou každoročně zveřejněny na webu AV ČR <http://www.avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/spoluprace/regionalni-spoluprace/>. Ve formě posterů jsou vybrané projekty stále ke stažení na uvedené adrese.

K loňským úspěšným aplikacím základního výzkumu v rámci regionální spolupráce patří výzkum účinnosti malých kořenových čistíren (Ústav experimentální botaniky AV ČR), jejichž řešení nabízí nejen cestu odstranění fosforu z odpadních vod, ale také využití takto získaných zdrojů čisté vody v krajině ohrožené suchem. Regionálním partnerem je v tomto případě Pardubický kraj, s nímž zahájila AV ČR oficiálně spolupráci již roku 2013. Na základě spolupráce se Středočeským krajem se AV ČR zapojila do žádosti o projekt „Středočeský program mobility pro excelentní výzkum, inovace a technologie“ do výzvy Horizont 2020 MSCA-COFUND, jehož cílem je přiliv špičkových vědeckých pracovníků ze zahraničí, včetně návratu českých vědců ze zahraničního působení, do výzkumných center ve Středočeském kraji.

Vnitřní záležitosti

Významnou událostí uplynulého období se stalo pro AV ČR hodnocení dle **Metodiky hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2015–2019** (dále jen hodnocení AV ČR). Z předchozího období pokračovalo schvalování složení oborových panelů a komisí, jejich jmenování a uzavření příslušných smluvních dokumentů. Pracoviště AV ČR pokračovala v zadávání podkladů do hodnocení do elektronické aplikace. V období od 1. dubna do 16. července 2020 byla provedena I. fáze hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR a následně projednána zpráva o průběhu I. fáze hodnocení. Výsledky byly zveřejněny na interním portálu AV ČR spolu se složením oborových panelů a dne 16. října 2020 byly tyto výsledky prezentovány na informačním semináři pracovištím AV ČR.

V rámci I. fáze bylo hodnoceno 7041 vybraných výstupů přihlášených 361 vědeckými týmy z 52 výzkumných pracovišť AV ČR. Oproti předchozímu kolu tak bylo hodnoceno o 26 % výstupů více. Většinu výstupů tvořily články v impaktovaném periodiku (5958), ale předloženo bylo i 384 monografií, 326 článků v odborném periodiku, 208 kapitol v monografii, 52 patentů, 48 konferenčních příspěvků a 65 ostatních typů výstupů (užitný a průmyslový vzor, prototyp, funkční vzorek, ověřená technologie atd.). Výstupy byly posuzovány ve 12 oborových panelech. Zhodnoceno bylo 7033 výstupů.

Z celkového počtu 7033 zhodnocených výstupů bylo 1103 hodnoceno stupněm 1 (15,7 %), 3055 stupněm 2 (43,4 %), 2422 stupněm 3 (34,4 %), 442 stupněm 4 (6,3 %) a 11 hodnoceno stupněm 5 (0,2 %). Výsledkem I. fáze hodnocení jsou kvalitativní stupně (1–5) a posudky 7033 výstupů, které jsou zpracovávány do 34 zpráv pro jednotlivé obory. Výsledky I. fáze hodnocení budou podstatnou součástí podkladů pro jeho II. fázi. Na hodnocení se podílelo 1650 hodnotitelů z 57 zemí světa (97 % ze zahraničí) a 189 zahraničních panelistů.

Zároveň bylo zahájeno hodnocení výzkumně infrastrukturních pracovišť – Knihovny AV ČR a Střediska společných činností AV ČR. Zahájení II. fáze bylo vlivem pandemické situace posunuto na 11. leden 2021.

Výzkumné programy **Strategie AV21**, jejichž prostřednictvím AV ČR realizuje špičkový výzkum zaměřený na problémy a výzvy současné společnosti, dovršily v roce 2019 prvních

pět let existence. Rada Strategie AV21 předložila Akademické radě začátkem roku 2020 hodnocení 18 výzkumných programů, z nichž jeden byl splněn výborně a všechny ostatní byly hodnoceny jako splněné. Koordinátoři 11 výzkumných programů požádali o prodloužení řešení, přičemž Akademická rada schválila prodloužení devíti programů o dva roky a dvou programů o jeden rok. Schváleno bylo i pět nových výzkumných programů se začátkem řešení v roce 2020 s těmito názvy: VP19 – Potraviny pro budoucnost, VP20 – Voda pro život, VP21 – Záchrana a obnova krajiny, VP22 – Společnost v pohybu a VP23 – Město jako laboratoř změny a bezpečné stavby. V roce 2020 tak je řešeno celkem 20 výzkumných programů a jedna podpůrná aktivita. V září 2020 byl na základě žádosti koordinátora výzkumného programu VP15 – Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy prodloužen i tento program o dva roky. Pokračující programy vedou stejní koordinátoři, ke změně došlo pouze u programu VP14 – Formy a funkce komunikace. V závěru roku 2019 vyšla publikace Strategie AV21 – Od jaderné fúze po lidská práva, která populárně-naučnou formou přibližuje devět témat spadajících pod vybrané výzkumné programy Strategie AV21. K dispozici je též na webu AV ČR. V důsledku epidemických opatření se nemohly uskutečnit plánované pravidelné konference s prezentací výsledků Strategie AV21.

V oblasti provozu **informačních technologií** rezonovala v Akademické radě především nová licenční politika firmy Microsoft (MS), v jejímž důsledku MS odebral AV ČR stávající zařazení do kategorie licencí pro vzdělávací instituce. Po celý rok probíhala rozsáhlá jednání o nastavení licenčních podmínek přijatelných pro obě smluvní strany.

Přehled využití investičních a provozních prostředků na informační technologie v roce 2019 ukázal, že stejně jako v minulých letech byly věnovány prioritně na rozšiřování a modernizaci infrastruktury pevných i bezdrátových sítí AV ČR. Většina pracovišť AV ČR je již zařazena do infrastruktury edulD, jejíž průběžná modernizace umožňuje dokonalejší využívání řady síťových služeb. Tento trend je zřejmý i v roce 2020 a bude podporován i v dalších letech.

Významným tématem bylo i pořizování **ekonomicko-informačních systémů (EIS)** pracovišti AV ČR, přičemž Akademická rada i nadále průběžně zajišťovala odborné a metodické poradenství. Aktuálně má 40 z 54 pracovišť dodávku EIS zajištěnou, u ostatních výběrová řízení probíhají. Potýkají se však s často neopodstatněným podáváním odvolání jednotlivými uchazeči v rámci výběrových řízení.

Akademická rada si dala v roce 2019 za cíl podpořit vznik **mezinárodních poradních sborů na pracovištích AV ČR (MPS)** a vydáním směrnice Akademické rady č. 4/2019, o podpoře mezinárodních poradních sborů, vytvořila motivační podmínky pro jejich zakládání. Pracoviště AV ČR tuto výzvu využila a v roce 2020 předložilo dalších osm pracovišť návrh na zřízení svého MPS (Matematický ústav AV ČR, Ústav dějin umění AV ČR, Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR, Ústav jaderné fyziky AV ČR, Ústav makromolekulární chemie AV ČR, Ústav pro hydrodynamiku AV ČR, Ústav přístrojové techniky AV ČR a Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR). V současné době je evidováno 21 MPS s tím, že do konce roku by se měl tento počet ještě navýšit. Akademická rada konstatovala, že žádoucího stimulačního efektu bylo dosaženo, a rozhodla se, že pro rok 2021 již výzvu na podávání žádostí o dotaci na MPS nebude vyhlášovat. Pracovištím budou náklady na MPS pokryty v rámci prostředků na RVO.

Důležitým tématem se pro Akademickou radu stalo i **téma udržitelného rozvoje**. Nejen že je aspekt zodpovědného a udržitelného provozu pracovišť AV ČR zohledňován při rozhodnutích o požadavcích pracovišť na stavební činnost, ale nově byl zahájen ve spolupráci s Ústavem výzkumu globální změny AV ČR a Střediskem společných činností AV ČR pilotní projekt pro monitoring uhlíkové stopy v připravovaném programu pro zodpovědný a udržitelný provoz budov AV ČR. AV ČR se také připojila k aktivitě IYBSSD 2022 (International Year of Basic Sciences for Sustainable Development 2022) pod záštitou UNESCO. Úkolem této společné iniciativy několika mezinárodních organizací ve vědě je posílit roli základního výzkumu ve snaze dosáhnout cílů udržitelného rozvoje.

Akademická rada se v průběhu roku opakovaně věnovala i **strategii transferu znalostí a technologií (TZT)** v AV ČR. Na jejím zasedání vystoupili zástupci pracovišť AV ČR, aby prezentovali návrh na rozšíření konceptu TTO Krč, který by měl v novém pojetí prostřednictvím svých pracovníků, kteří budou zároveň odborníky v biomedicínských oborech, pomoci zvýšit synergický efekt spolupráce mezi zúčastněnými pracovišti, identifikovat výsledky vhodné k TZT a pomoci uvádět je do praxe. Akademická rada vnímá navrženou koncepci TTO Krč jako pilotní projekt a z hlediska udržení konkurenceschopnosti podporuje obdobnou spolupráci mezi oborově spřízněnými pracovišti v celé AV ČR. Akademické radě byly v průběhu roku předloženy postupně tři různá pojetí TZT na AV ČR – koncepce vycházely jak z analýzy potřeb pracovišť AV ČR v této oblasti, tak z dosavadních zkušeností Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, který dosahuje v této sféře dlouhodobě výrazných úspěchů. Vzhledem k faktu, že nedošlo k obecné shodě na žádné z předložených strategií a vzhledem k relativně brzkému konci funkčního období stávající Akademické rady bylo rozhodnuto odložit toto dlouhodobé koncepční rozhodnutí do působnosti příští Akademické rady.

V souvislosti s ukončením fáze udržitelnosti Centra transferu technologií AV ČR (CeTTAV) v roce 2020 byl předložen a schválen plán jeho činnosti a rozpočet na rok 2021. S ohledem na potřebu stabilizace odborníků v této oblasti zůstane plán činnosti i v následujícím roce zachován, tj. CeTTAV se bude věnovat dalšímu rozvoji podpory transferu znalostí na pracovištích AV ČR, bude usilovat o intenzivnější prezentaci aplikačního potenciálu pracovišť AV ČR a rozvíjet příležitosti pro profesní rozvoj pracovníků zaměřených na transfer znalostí.

V uplynulém období byly nově schváleny, novelizovány a vydány tyto **interní předpisy Akademické rady**:

- Směrnice č. 15/2019, o podpoře mezinárodní spolupráce pracovišť AV ČR, která byla vydána v souvislosti s novelou zákona o rozpočtových pravidlech.
- Směrnice č. 16/2019, Vzorový spisový a skartační řád pracovišť AV ČR, v němž byly zohledněny změny spojené s legislativními změnami ve spisové a skartační službě, např. v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů a zákona o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.
- Směrnice č. 17/2019, o postupu na úseku státní památkové péče, jejímž cílem je upravit postup při udělování souhlasu AV ČR k vydání povolení k provádění archeologických výzkumů, postup při uzavírání dohody o rozsahu a podmínkách provádění těchto výzkumů a postup při podávání návrhu na prohlášení archeologického nálezu za kulturní památku. Dle této směrnice byly již Akademickou radou projednány návrhy dohod s Muzeem Chodska v Domažlicích a s Muzeem Jindřichohradecka, s Městským muzeem v Čelákovících a Muzeem Vysočiny Havlíčkův Brod.
- Směrnice č. 1/2020, kterou se mění směrnice č. 2/2017, o postupu při vydávání předchozího souhlasu zřizovatele a při dalším nakládání s majetkem, jejímž cílem je snížit administrativní zátěž pracovišť AV ČR a posílit spolupráci pracovišť AV – zachování a rozvoj areálů AV, přednostní nabídka ostatním pracovištím při prodeji nemovitostí, volné kapacity prostor aj.
- Směrnice č. 2/2020, kterou se mění směrnice č. 11/2016, o udílení cen Akademie věd České republiky, u nichž byl kromě jiného sjednocen termín pro podávání návrhů na všechny typy cen na 31. květen uvedeného kalendářního roku.
- Směrnice č. 3/2020, kterou se mění směrnice č. 3/2016, Zásady pro udělování medailí AV ČR, kde nastala změna ve způsobu podávání návrhů na udělení medailí.
- Směrnice č. 4/2020, kterou se mění směrnice č. 4/2018, o dotacích poskytovaných Akademii věd České republiky pracovištím.
- Směrnice č. 5/2020, kterou se mění směrnice č. 10/2016, Pravidla pro obsazování funkcí ředitelů pracovišť AV ČR.

- Směrnice č. 6/2020, kterou se mění směrnice č. 3/2019, o udělování Akademické prémie.
- Směrnice č. 7/2020, kterou se mění směrnice č. 1/2017, o interních předpisech Akademie věd České republiky, kterou se zakotvuje povinnost předložit k věcnému záměru či směrnicí týkající se poskytování dotací AV ČR stanovisko Ekonomického odboru KAV.
- Pokyn Akademické rady AV ČR č. 1/2020, o dozorčích radách pracovišť Akademie věd České republiky, jehož cílem je sjednocení postupu AV ČR jako zřizovatele ve vztahu k dozorčím radám (DR) pracovišť AV ČR, vymezení výkonu funkce členů DR a doporučení při činnosti DR
- Pokyn č. 2/2020, o uvádění afiliací u výsledků vývoje, výzkumu a inovací, který byl vydán v návaznosti na již dříve provedenou analýzu užívání jednotného systému afiliací pracovišť AV ČR v publikačních výstupech, jejíž výsledky nebyly zcela uspokojivé. Vzhledem k faktu, že nejednotnost afiliací může vést k nesprávné evidenci výstupů vědecké a výzkumné činnosti v elektronických databázích (např. Web of Science), a tím ke zkreslení dat pro bibliometrii a hodnocení výzkumu, je účelem tohoto pokynu zajistit sjednocení používání afiliací v publikačních výstupech napříč vědními oblastmi.
- Pokyn č. 3/ 2020, kterým se mění pokyn č. 2/2018, Vzorový volební řád pro volby na pracovištích AV ČR.
- Pokyn č. 4/2020, kterým se mění pokyn č. 1/2020, o dozorčích radách pracovišť AV ČR.
- Pravidla pro přípravu a publikaci expertních stanovisek AVex, která stanovují postup při tvorbě, distribuci a zveřejňování expertních stanovisek AVex, včetně vymezení statutu těchto stanovisek. AV ČR je od roku 2019 připravuje pro legislativní potřeby zákonodárců.

Akademická rada projednala zprávu o **meziresortních připomínkových řízeních** za rok 2019. V průběhu daného roku posoudila 115 materiálů, z toho uplatnila připomínky ve 46 řízeních (40 %). V 11 řízeních se jednalo o připomínky zásadní a doporučující, ve 12 o připomínky zásadní a ve 23 řízeních o doporučující. V období od prosince 2019 do konce října 2020 jí bylo k připomínkám předloženo více než 90 vládních materiálů, z nichž je třeba jmenovat alespoň tyto:

- Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, a zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací,
- Návrh výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2021 se střednědobým výhledem na léta 2022 a 2023 a dlouhodobým výhledem do roku 2027,
- Návrh zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2021 a návrh usnesení vlády ČR k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2021 a k návrhu střednědobého výhledu státního rozpočtu ČR na léta 2022 a 2023,
- Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2019,
- Koncepce Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací na období 2021–2025,
- Návrh na udělení Národní ceny vlády Česká hlava za rok 2020,

- Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 71/2013 Sb., o podmínkách pro ocenění výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, ve znění nařízení vlády č. 66/2016 Sb.,
- Hodnocení výsledků programů výzkumu, vývoje a inovací ukončených v roce 2018,
- Identifikace hospodářských a nehospodářských činností výzkumných organizací a výzkumných infrastruktur ve výzkumu, vývoji a inovacích (metodické doporučení),
- Návrh skupiny grantových projektů Grantové projekty POSTDOC INDIVIDUAL FELLOWSHIP,
- Návrh na změnu Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje EPSILON,
- Zprávy o činnosti poradních orgánů Rady pro výzkum, vývoj a inovace a návrh na stanovení odměn za výkon veřejné funkce členů poradních orgánů za rok 2020 (Odborných panelů a Odborného orgánu hodnotitelů),
- Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky 2020–2025,
- Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050,
- Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023,
- Dokumenty navazující na Informační koncepci ČR,
- Aktualizace Národního akčního plánu čisté mobility,
- Koncepce aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity Ministerstva kultury na léta 2023–2030,
- Akční plán České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2020 až 2022,
- Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027,
- Akční plán boje proti korupci na roky 2021 a 2022
- Zhodnocení plnění opatření uvedených v Akčním plánu boje s korupcí na rok 2019,
- Směrnice pro jednání o Dohodě mezi vládou České republiky a vládou Rakouské republiky o spolupráci ve výzkumu a vývoji,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů,
- Návrh zákona o občanských průkazech,
- Návrh zákona o ochraně oznamovatelů,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony,
- Návrh stavebního zákona a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zpráva o aktivitách České republiky v pozorování Země v letech 2017–2019; GEO, Skupině pro pozorování Země a evropském programu Copernicus
- Návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí a o změně některých zákonů (zákon o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí),
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálněprávní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony,
- Návrh nařízení vlády o stanovení výše prostředků státního rozpočtu určených pro poskytnutí finančních kompenzací nepřímých nákladů pro odvětví, u kterých bylo zjištěno značné riziko úniku uhlíku v důsledku promítnutí nákladů spojených s emisemi.

Přestože AV ČR nebyla určeným připomínkovým místem, uplatnila v období od ledna do října 2020 zásadní a/nebo doporučující připomínky k těmto důležitým materiálům:

- Východiska Národního plánu obnovy,
- Stav přípravy Dohody o partnerství a operačních programů pro programové období 2021–2027,
- Návrh projektu sdílených činností Národní centrum pro informační podporu výzkumu, vývoje a inovací,
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů,
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů.

V průběhu roku 2019 vyřídila AV ČR celkem dvanáct **žádostí o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**. Žádosti byly vyřízeny v zákonných termínech s tím, že v osmi případech byla žadateli poskytnuta požadovaná informace, čtyři žádosti byly odloženy.

V období od ledna do konce října 2020 vyřídila AV ČR tři žádosti o poskytnutí informace podle předmětného zákona. Jedna žádost byla odložena, neboť problematika nespadala do působnosti AV ČR, další žádost cílila na získání informací o výzkumném projektu, ve třetím případě byla AV ČR požádána o poskytnutí kopií smluv uzavřených v souvislosti s projektem řešeným v návaznosti na veřejnou soutěž vyhlášenou AV ČR. Všechny žádosti byly vyřešeny v souladu s právními předpisy.

Předsedkyně AV ČR po projednání Akademickou radou udělila v uplynulém období **záštitu** 12 akcím spojeným s vědou a výzkumem.

Oceňování a podpora excelence

Akademie věd ČR uděluje **ceny AV ČR** za dosažené výsledky, které přispívají k prestiži české vědy v mezinárodním srovnání a od jejichž prvního zveřejnění nebo realizování neuplynulo více než pět let. Udělují se za ukončené vědecké výsledky excelentního a kvalitního výzkumu strategicky orientovaného na společenské priority.

V roce 2020 byly uděleny ceny AV ČR ve všech kategoriích třem laureátům či týmům (viz příloha 1), tj.:

- Ceny AV ČR za mimořádné výsledky výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, kterých bylo dosaženo při řešení výzkumných úkolů podporovaných AV ČR.
- Cena AV ČR pro mladé vědecké pracovníky za vynikající výsledky výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, dosažené při řešení výzkumných úkolů podporovaných AV ČR nejdéle do dovršení věku 35 let.
- Cena předsedy AV ČR za propagaci nebo popularizaci výzkumu, experimentálního vývoje a inovací udělovaná fyzickým osobám za významné dílo v oblasti rozvoje výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, včetně jeho propagace nebo popularizace, nebo fyzickým osobám, které se významnou měrou zasloužily o propagaci AV ČR nebo popularizaci výzkumu, experimentálního vývoje a inovací tím, že publikovaly, předávaly nebo jinak populárně-naučně šířily poznatky a znalosti v oblasti výzkumu, experimentálního vývoje nebo inovací.

Akademická rada schválila udělení tří čestných medailí, jedné pamětní medaile a 12 oborových medailí (viz příloha 2).

Slavnostní předávací ceremonie byly vzhledem ke stávající epidemické situaci odloženy na dobu pro takovéto události příznivější.

Mezi nejvýznamnější nástroje **podpory excelence v AV ČR** patří Akademická prémie – Praemium Academiae, Prémie Otto Wichterleho, Prémie Lumina quaeruntur, fellowshipy a podpůrné programy.

Akademická prémie – Praemium Academiae, jejímž smyslem je podpořit vynikající vědecké osobnosti, které jsou nositeli výzkumu na špičkové mezinárodní úrovni, a vytvořit jim takové podmínky, v nichž by mohli lépe rozvinout svůj potenciál ve prospěch Akademie věd ČR a celé české vědy, byla udělena čtyřem vědeckým pracovníkům se zahájením činnosti od roku 2021 (viz příloha 3). Stávající nositelé Akademické prémie předložili své zprávy o dosažených vědeckých výsledcích, a to 12 ročních a jednu závěrečnou – všechny byly hodnoceny jako splněné.

Prémie Otto Wichterleho (POW) je udělována vybraným, mimořádně kvalitním a perspektivním vědeckým pracovníkům AV ČR, kteří přispívají vynikajícími výsledky k rozvoji vědeckého poznání, jsou nositeli vědeckých hodností nebo titulů a v kalendářním roce podání návrhu dosáhnou věku nejvýše 35 let. V roce 2020 byly uděleny 22 oceněným (viz příloha 4). Předání těchto cen se uskutečnilo 23. června 2020 a bylo jednou z dominantních akcí pořádaných AV ČR. Z řad samotných laureátů ročníku 2020 vzešel námět na pořádání **tzv. Wichterleho kempu** – tří denního setkání oceněných Prémii Otto Wichterleho, na kterém se mohou účastníci více poznat, prezentovat svůj výzkum, za nějž byli oceněni, a navzájem se inspirovat. Setkání laureátů Prémie Otto Wichterle roku 2019 a 2020 se uskutečnilo v září 2020 v konferenčním zámku v Nových Hradech. Do programu byly pro účastníky zařazeny i workshopy zaměřené na tzv. soft skills.

Prémie Lumina quaeruntur (LQ), která byla poprvé udělena v roce 2017, je určena k ocenění význačných perspektivních výzkumných pracovníků při zakládání nových vědeckých týmů na pracovištích AV ČR, kterým umožní rozvinout jejich vědecký program zaměřený na koncepčně nová témata významně posouvající hranice poznání nebo směřující ke společensky důležitým praktickým aplikacím. V roce 2020 byla tato prémie udělena sedmi výzkumným pracovníkům s počátkem financování od roku 2021 (viz příloha 3). Bylo podpořeno i pokračování činnosti všech 12 výzkumných pracovníků oceněných v předcházejících letech.

Udělování Fellowshipu J. E. Purkyně (FJEP), jehož cílem bylo získat pro pracoviště AV ČR vynikající tvůrčí vědce ze zahraničí zpravidla mladší 40 let a zajistit jim na pracovištích AV ČR přiměřené finanční ohodnocení, bylo v roce 2017 ukončeno. Nositelé FJEP, jejichž projekty dosud pokračují, předložili čtyři závěrečné a 20 průběžných zpráv o plnění pracovního programu za rok 2019. U pokračujících programů byla schválena podpora na rok 2020 v plné výši.

Program na podporu mezinárodní spolupráce začínajících výzkumných pracovníků (MSM) má za cíl podpořit samostatné výzkumné projekty začínajících perspektivních výzkumných pracovníků pracovišť AV ČR řešené ve spolupráci s významnými zahraničními výzkumnými pracovišti. Akademická rada schválila pokračování 27 projektů pro rok 2020 a zahájení 11 nových v roce 2021.

Program podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů (PPLZ) má za cíl podpořit kategorii začínajících výzkumných pracovníků, kteří jsou perspektivní pro rozvoj stávajících i nových vědních oborů na pracovištích AV ČR. K 30. červnu 2020 bylo předloženo celkem 59 zpráv, z toho 35 ročních a 24 závěrečných – ze závěrečných zpráv bylo plnění výzkumného tématu v 18 případech hodnoceno stupněm splněno s vynikajícími výsledky, šest témat získalo hodnocení splněno. Na základě posouzení ročních zpráv bylo doporučeno, aby se u všech 35 témat ve mzdové podpoře pokračovalo.

V roce 2019 byla zahájena podpora projektů výzkumných pracovníků, které uspěly v hodnocení prováděném odbornými panely Evropské rady pro výzkum a byly hodnoceny ve druhém kole stupněm A (nepodpořeno pro nedostatek finančních zdrojů) nebo stupněm B (nepodpořeno pro drobné nedostatky v návrhu projektu) – **granty ERC CZ/AV**. Na základě průběžných zpráv za rok 2019 byl posouzen průběh řešení všech třech výzkumných projektů

a byla schválena pokračující finanční podpora i na rok 2020. Tento typ podpory bude na základě dohody v příštích letech ve všech případech poskytovat Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Na základě Protokolu o spolupráci mezi společností L'ORÉAL Česká republika, Českou komisí pro UNESCO a AV ČR bylo v roce 2020 již po čtrnácté uděleno ocenění „**L'ORÉAL-UNESCO Pro ženy ve vědě, Česká republika – Program pro talenty**“, ve kterém AV ČR zajišťuje hodnocení projektů předložených žadatelkami o stipendium, výběr stipendistek a také pomoc s propagací stipendia (viz příloha 3).

Akademická rada rovněž zřídila pracovní skupinu k problematice posuzování návrhů z programů excelence AV ČR.

Významných poct z mimoakademické sféry dosáhli i někteří výzkumní pracovníci AV ČR – RVVI nominovala imunologa Václava Hořejšího z Ústavu molekulární genetiky AV ČR na Národní cenu vlády Česká hlava 2020 a udělila ocenění Ceny předsedy Rady pro výzkum, vývoj a inovace za rok 2020 geologovi Václavu Cílkovi. V této souvislosti je třeba zmínit i Vyznamenání Zlaté lípy ministra obrany České republiky za mimořádný přínos pro rozvoj obrany a bezpečnosti ČR Janu Němečkovi z Historického ústavu AV ČR.

Mezinárodní vědecká spolupráce AV ČR a její zapojování do Evropského výzkumného prostoru

V souladu s Konceptí podpory mezinárodní spolupráce AV ČR pokračovala Akademická rada v rozvíjení a podpoře aktivit bilaterální a multilaterální mezinárodní spolupráce. Schválila podpis nových **memorand o spolupráci se zahraničními institucemi**, a to s německým Leibniz-Gemeinschaft, italskou partnerskou organizací Istituto Nazionale di Fisica Nucleare (INFN), s francouzskou univerzitou Institut National des Sciences Appliquées Lyon (INSA Lyon) a s japonskou Kanazawa university. Schválena byla rovněž aktualizovaná Dohoda o spolupráci s tureckou Vědeckou a technologickou radou pro výzkum (TÜBITAK), se Slovenskou akademií věd (SAV), s Maďarskou akademií věd (MTA) a s argentinskou Národní radou pro vědecký a technologický výzkum (CONICET).

V návaznosti na jednání s Leibnizovým institutem pro dějiny a kulturu východní Evropy (GWZO) bylo podpořeno založení pobočky **GWZO** v Praze s cílem ustavit platformu pro interdisciplinární česko-německou spolupráci v oblasti humanitních a společenských věd mezi GWZO a zainteresovanými pracovišti AV ČR. Vznik této platformy se stal impulzem pro zahájení jednání o uzavření zastřešující smlouvy s německým partnerem na celokaderní úrovni, tj. mezi AV ČR a Leibniz-Gemeinschaft.

V oblasti **multilaterální spolupráce** byla schválena účast AV ČR v aktivitě Europe-Korea Research and Innovation Community (EU-KOR Community), jež navazuje na aktivitu EIG Korea a prostřednictvím multilaterálních mobilních projektů podporuje spolupráci participujících evropských zemí s Koreou. Akademická rada podpořila i účast AV ČR ve společném ERA-NET cofundovém programu partnerství HERA a NORFACE na téma „Transformations: Social and cultural dynamics in the digital age“ a financování tří projektů předložených týmy z pracovišť AV ČR v rámci aktivity Southeast Asia-Europe Joint Funding Scheme for Research and Innovation (SEA-Europe JFS). Projekty běží v letech 2020–2023. AV ČR by se měla účastnit též dalšího kola výběrového řízení na společné tříleté multilaterální projekty SEA-Europe JFS vyhlášeného v červnu 2020.

V rámci programů mezinárodní spolupráce se v roce 2019 konala výběrová řízení na mobilní projekty a projekty Mobility Plus se 13 zahraničními partnerskými organizacemi. Akademická rada podpořila celkem 60 dvou- až tříletých projektů s dobou realizace od roku 2020. Byly vyhodnoceny průběžné a závěrečné zprávy o realizaci projektů mezinárodní spolupráce za rok 2019, a to celkem 61 průběžných a 55 závěrečných zpráv bilaterálních projektů a dvě průběžné zprávy multilaterálních projektů DAISIE a VICTOR-E realizovaných v rámci ERA-

NET cofundových programů vyhlášených partnerstvím NORFACE, resp. HERA. Na základě těchto zpráv bylo doporučeno, aby všechny pokračovaly.

V důsledku opatření zavedených v souvislosti s šířením nákazy covid-19 Akademická rada podpořila **prodloužení období řešení projektů mezinárodní spolupráce** končících v roce 2020, a to maximálně o jeden rok při zachování finančního příspěvku a podmínek čerpání dle původního návrhu projektu. Prodloužení se týká 30 mobilitních projektů, pěti projektů Mobility Plus a multilaterálního projektu DAISIE.

V rámci programu TANDEM Platformy **CEFRES** byl od února 2018 realizován projekt Bewildering Boar: Changing Cosmopolitics of Hunt In Europe and Beyond, který byl vyhodnocen jako splněný s vynikajícím výsledkem (získání Consolidator grant ERC). V únoru 2020 zahájil nový francouzsko-český tým dvouletý projekt De-Imperial Europe: a resentful confederation of vanquished peoples? Raw and lapsed memories of post-imperial minorities, kterého se za AV ČR účastní Etnologický ústav AV ČR.

Soustavná pozornost byla věnována aktuálnímu vývoji a nově přijímané **legislativě v evropské vědní a inovační politice**. V září 2020 zveřejnila AV ČR stanovisko k reformě Evropského výzkumného prostoru (ERA). AV ČR ve svém pozičním dokumentu mj. zdůrazňuje nezbytnost adekvátního finančního zajištění badatelské činnosti a ve světle pandemie covid-19 vyzdvihuje důležitost silného základního výzkumu.

Akademická rada rovněž aktivně usilovala o posílení účasti AV ČR v rámcových programech EU. Ke **zvýšení úspěšnosti pracovišť v mezinárodních grantových soutěžích** se připravují dva nové nástroje. První instrument by měl být součástí nově vyvíjeného komplexního systému podpory pro žadatele o granty Evropské výzkumné rady (ERC). Program by měl nejen napomoci zvýšit zájem o podávání těchto projektových návrhů, ale díky nabídce mentoringu také podpořit jejich kvalitu. Prostřednictvím druhého nástroje by měla být pracovištím AV ČR poskytována dotace na částečné pokrytí osobních nákladů na administrátory mezinárodních projektů, jejichž vzhled má významný potenciál zvýšit úroveň kvality grantových žádostí. Dalším z kroků vedení AV ČR, který má podpořit kvalifikační růst těchto pracovníků, jsou pravidelná networkingová a vzdělávací setkání zástupců projektových oddělení AV ČR. První se uskutečnilo v únoru 2020, druhé, za přítomnosti ředitelů pracovišť AV ČR, v září 2020.

Ke zlepšení informovanosti pracovišť AV ČR, ale i široké zainteresované veřejnosti o **dostupných příležitostech a nabídkách ze zahraničí** byl zřízen specializovaný web (era.avcr.cz), který nahrazuje e-mailovou konferenci EU-VaV. Součástí portálu je také intranet, kde si mohou zaměstnanci pracovišť AV ČR vyměňovat své zkušenosti s přípravou a administrací projektů Horizontu 2020.

Akademická rada v únoru 2020 připojila jménem AV ČR svůj podpis pod petici evropské „Iniciativy pro vědu v Evropě“ (Initiative for Science in Europe), která aktivně vystupuje proti návrhu na snížení finančních prostředků určených na vědu a výzkum v evropském prostoru. Zároveň požádala dopisem premiéra A. Babiše o podporu této ideje i při nadcházejících jednáních o příštím víceletém finančním rámci EU. V květnu se AV ČR zařadila mezi podporovatele kampaně „Přátelé ERC“ (Friends of the ERC), která vystupuje za zachování rozpočtu na tyto evropské granty na další programové období.

Efektivnímu využití evropských finančních prostředků a souvisejícímu legislativnímu nastavení této agendy se Akademická rada věnovala také v českém kontextu. Zástupci a poradci Akademické rady se podíleli na činnosti řady **pracovních skupin MŠMT** (pracovní skupina pro OP VVV, Přípravný výbor Operačního programu Jan Amos Komenský atp.), monitorovali stav operačních programů a přispívali k utváření podkladů pro příští programové období 2021–2027.

Předsedkyni AV ČR Evu Zažímalovou Akademie věd ČR nominovala do skupiny tzv. Chief Scientific Advisors Evropské komise. Podporu její nominaci vyjádřila mimo Rady vlády pro vědu, výzkum a inovace, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Učené společnosti a České konference rektorů také Slovenská akademie věd. AV ČR dále nominovala Václava

Hořejšího do Vědecké rady Evropské výzkumné rady (ERC) a Josefa Lazara do Správní rady European Institute of Innovation & Technology (EIT).

Akademická rada se i nadále zapojovala do činnosti meziresortních komisí a skupin v oblasti mezinárodní spolupráce a vztahů, konkrétně do činnosti Komise pro jednotnou prezentaci ČR v zahraničí, České komise pro UNESCO a Řídící skupiny k vědecké diplomacii. Byl rovněž zpracován přehled účasti pracovišť AV ČR v jednotlivých konsorciích pro výzkumné infrastruktury (ERIC).

Ve spolupráci s Velvyslanectvím SRN v Praze uspořádala AV ČR v prosinci 2019 **kulatý stůl s názvem „Management of bilateral and multilateral cooperation support in science & research“**, na kterém přivítala zástupce významných německých partnerských organizací (Max-Planck-Ges., Fraunhofer-Ges., Helmholtz-Gem.) a poskytovatelů v oblasti VaVal (BMBF, DFG, DLR, DAAD). Za českou stranu se mimo zástupců AV ČR kulatého stolu zúčastnili zástupci RVVI, MŠMT, GA ČR, TA ČR. Cílem kulatého stolu byla výměna informací a zkušeností týkajících se mezinárodní vědecké spolupráce.

Vzhledem k epidemické situaci byla zrušena řada zahraničních cest, např. účast členů Akademické rady ve vědecko-průmyslové misi ČR v Brazílii, která byla plánována ve dnech 15.–20. března 2020. Akademická rada byla donucena zrušit plánovanou každoroční akci Academic Prague, která se měla uskutečnit 1. června 2020. Na rok 2021 se přesunulo i setkání předsedů akademií věd zemí Visegrádské skupiny v Bruselu a každoroční setkání představitelů akademií věd zemí V4, které se letos mělo konat v Maďarsku. Zrušeny byly také plánované Česko-tchajwanské technologické dny, na jejichž organizaci se AV ČR podílela společně s TA ČR a tchajwanskými partnery.

I přesto se zástupci Akademické rady na přelomu srpna a září zúčastnili návštěvy delegace předsedy Senátu ČR na Tchaj-wanu. V návaznosti na četná setkání se zástupci tchajwanských univerzit a výzkumných institucí, která se při návštěvě uskutečnila, je v jednání několik dohod o spolupráci, včetně rozšíření probíhající spolupráce s významným partnerem AV ČR na Tchaj-wanu, jímž je Academia Sinica.

Ze **zahraničních návštěv**, které navštívily v roce 2020 AV ČR, lze jmenovat například tyto:

- zástupce francouzské univerzity INSA Lyon, kteří společně s členy Akademické rady navštívili vybraná pracoviště AV ČR z oblasti věd o neživé přírodě (listopad 2019),
- zástupce americké grantové agentury National Science Foundation (NSF) v doprovodu vědeckého diplomata ve Washingtonu Ludka Moravce, kteří společně s členy Akademické rady navštívili vybraná pracoviště AV ČR z oblasti věd o neživé přírodě (prosinec 2019),
- zástupce japonské výzkumné organizace RIKEN – Institute of Physical and Chemical Research (únor 2020),
- zástupce japonské Kanazawa university (březen 2020).

Pozvání předsedkyně AV ČR přijali mnozí poslanci Evropského parlamentu i komisařka pro dodržování hodnot EU a transparentnost Věra Jourová. Některé schůzky s europoslanci se již počátkem roku uskutečnily, ostatní, jako třeba setkání s paní eurokomisařkou, musely být z důvodu epidemie odloženy. AV ČR navštívili i někteří zahraniční velvyslanci a zástupci velvyslanectví v Praze, např. Portugalska, Argentiny, Korejské republiky, Vlámka, Saska a další.

V souvislosti s členstvím AV ČR v mezinárodních organizacích podpořila AV ČR výzvu organizace **The InterAcademy Partnership (IAP)** s názvem „Furthering the fight against falsified and substandard medical products“.

Ve spolupráci s mezinárodní organizací International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies (**IHRNASS**), jejímž je AV ČR členem, podpořila AV ČR prohlášení, ve kterém ústřední výbor této organizace apeluje na vlády, aby se ochrana lidských práv

stala součástí boje proti pandemii covidu-19. Z podnětu této organizace zaslala AV ČR řadu podpůrných dopisů, ve kterých vyzývala politické představitele dotčených států k propuštění zadržovaných vědců. Jednalo se například o opětovný apel na propuštění prof. Tiyipa Tashpolata – ujugurského profesora geografie a bývalého rektora Univerzity v Sin-ťiangu. Rovněž žádala propuštění dvou vietnamských inženýrů držených bez oprávněných důvodů ve vietnamských věznicích (Pham Van Troi a Nguyen Ngoc Anh) či čtyř vědců ze států Perského zálivu, a to Dr. Abduljalil al-Singace z Bahrajnu, Dr. Mohammada Fahad Mufflih al-Qahtani ze Saúdské Arábie; Nassera bin Ghaiith a Ahmeda Mansoora ze SAE. Rovněž se AV ČR připojila k výzvě na propuštění čtyř vědců uvězněných neoprávněně v iránských věznicích. Jednalo se o australsko-britskou politoložku Dr. Moore-Gilbert zatčenou v Íránu poté, co se zúčastnila akademické konference o islámu. AV ČR dále žádala propuštění Dr. Ahmadreza Djalaliho, iránsko-švédského specialisty na medicínu katastrof, Dr. Fariby Adelkhah, iránsko-francouzské antropoložky, a také propuštění Narges Mohammadi, iránské fyzičky a obhájkyně lidských práv. Posledně jmenovaná byla nakonec v říjnu 2020 z vězení po více než pěti letech propuštěna.

Mediální, popularizační a vzdělávací činnost

V uplynulém období Akademická rada AV ČR ve spolupráci s Odborem mediální komunikace Kanceláře AV ČR a Divizí vnějších vztahů Střediska společných činností AV ČR soustavně pracovala na kontinuálním zlepšování pozitivního obrazu Akademie věd ČR a jejich pracovišť u veřejnosti. V září pak schválila v tomto ohledu zásadní dokument, a to návrh nové **Koncepce komunikační strategie AV ČR**.

Jedním z klíčových prvků komunikační strategie AV ČR nadále zůstává spolupráce AV ČR s médii veřejné služby (Česká televize – ČT, Český rozhlas – ČRo, Česká tisková kancelář – ČTK). AV ČR je v oblasti výzkumu službou veřejnosti, média veřejné služby jsou proto jejím přirozeným mediálním partnerem. Spolupráce s ČT se odvíjí zejména v podobě zveřejňování vědeckých výsledků a účasti odborníků AV ČR v pořadech ČT Události, Studio 6, kontinuálního zpravodajství ČT24 a pořadech Hyde Park Civilizace a Věda 24. V rámci ČRo jde zejména o zpravodajství Radiožurnálu, Dvojky a ČRo Plus, ale i Magazín Leonardo, Experiment nebo nově podcasty Vinohradská 12 a Budoucnost R. Důležitá je rovněž spolupráce s ČTK, jejíž zprávy přebírají – většinou hromadně – další média.

Celkově bylo v období od 26. listopadu 2019 do 27. října 2020 ve všech sledovaných mediálních zdrojích zaznamenáno 20 606 příspěvků s heslem AV ČR a jeho podobami, z toho 551 v České televizi a 904 v Českém rozhlase. Podle údajů společnosti Newton Media se v monitoringu médií heslo Akademie věd ČR objevovalo ve sledovaných médiích každý měsíc průměrně 1790x. Naprostá většina informací o AV ČR v médiích má pozitivní vyznění.

Mediální činnost se od února významně rozšířila o témata spojená s aktuální krizí šíření nové nemoci covid-19. Téma koronaviru SARS CoV-2 zůstalo trvalou součástí mediální agendy.

Období před nástupem epidemie

Mimořádný ohlas v médiích zaznamenalo zveřejnění informace o ERC konsolidačním grantu pro Ludka Brože z Etnologického ústavu AV ČR. Velmi pozitivně rezonoval v médiích podpis Memoranda o podpoře výzkumu, vývoje a inovací v České republice, ve kterém se vláda ČR zavázala k systematickému navyšování výdajů státního rozpočtu na institucionální podporu dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumných organizací, každoročně nejméně o 4 %. Značnou mediální pozornost vyvolal projekt Mezinárodní astronomické unie ve spolupráci s Astronomickým ústavem AV ČR „Pojmenuj exoplanetu“, který v závěru roku 2019 vyústil ve vyhlášení oficiálního názvu první česky pojmenované planety mimo Sluneční soustavu. Média zaznamenala i výročí 60 let existence Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, jež ústav oslavil v prosinci 2019.

Z výsledků, které byly v médiích v tomto období prezentovány, získala výrazný odraz také tato témata: Ústav biologie obratlovců AV ČR zaujal informací o vlivu sloupců elektrického napětí na různé živočichy, Fyzikální ústav AV ČR informoval o svém přínosu pro vývoj nového materiálu pro mobilní sítě 5. generace, vědci z Ústavu živočišné fyziologie a genetiky AV ČR spolupracovali na vývoji a testování unikátní metody pro utlumení genu amyotrofické laterální sklerózy, Ústav experimentální medicíny AV ČR se podílel na testech, které potvrdily zásadní úlohu enzymu akrosin při oplodnění. V lednu 2020 vyšly poprvé v kritickém vydání písně z Jistebnického kancionálu, na jehož edici spolupracovali odborníci Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, Filosofického ústavu AV ČR, Ústavu pro jazyk český AV ČR a Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Počínající světovou pandemii předznamenala v českých médiích mimo jiné „česká stopa“ v boji proti neznámé nemoci covid-19 v podobě látky remdesivir, na jejímž vývoji se podílel Tomáš Cihlář, který působil i v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR.

Doba koronavirová I

Od poloviny února směřovala média nejruznější dotazy ohledně nového typu koronaviru na odborníky napříč celou Akademií věd ČR. Vystupovali v předtočených i naživo točených rozhovorech pro Českou televizi, Český rozhlas, webové servery Novinky.cz, Aktuálně.cz, DVTV anebo Seznam Zprávy TV. Velký prostor jim věnovala i tištěná vydání MF DNES, Hospodářských novin, Deníku N a dalších médií.

Zájem novinářů se pochopitelně obracel i k osobě předsedkyně AV ČR Evy Zažímalové, která poskytla mimo jiné větší rozhovor serveru iDNES, CNN Prima News, České televizi nebo serveru Seznam zprávy.

Média též zaznamenala, že se během pandemie začala v českém jazyce objevovat řada slov obsahujících část „korona“ a mnoho dalších novotvarů. K této tematice se vyjadřovali pracovníci Ústavu pro jazyk český AV ČR, kteří při té příležitosti upozornili i na databázi neologismů Neomat, která je k dispozici i na internetu (www.neologismy.cz).

Vzhledem k epidemické situaci se ve dnech 16.–22. března nemohl uskutečnit již 22. ročník festivalu Týden mozku a na vhodnější dobu byla odložena také slavnostní přednáška Jiřího Neuzila z Biotechnologického ústavu AV ČR, plánovaná na 30. března v paláci Žofín.

Návrat jiných témat vědy

Od konce dubna a zejména od května se v médiích postupně začal uvolňovat prostor i pro ostatní závažná vědecká témata. Odborníci Akademie věd ČR se vyjadřovali k aktuálním událostem či připomínaným výročím – například vědci z Historického ústavu AV ČR k výročí vypálení obce Lidice nebo k procesu s Miladou Horákovou, vědci z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR komentovali výročí svržení atomové pumy na japonská města Hirošimu a Nagasaki. Vyhledávanými odborníky k tématu sucho (a později povodně) byli opět vědci z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe.

Na svého kolegu Antonína Holého vzpomínal v květnu v televizi Seznam.cz místopředseda AV ČR a někdejší ředitel Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR Zdeněk Havlas. Tento pořad měl v rámci Seznam.cz mimořádný ohlas, zhlédlo ho zhruba milion diváků.

Širokou pozornost napříč médii na sebe strhl objev týmu Pavla Jungwirtha z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, uveřejněný na titulní straně prestižního Science. Ve spolupráci s kolegy z USA a Německa popsal a na molekulové úrovni zmapoval zrod kovového roztoku alkalických kovů v amoniaku z původního elektrolytu. Značný prostor získaly oba Archeologické ústavy AV ČR, pražský i brněnský, v souvislosti s otevřením návštěvnického centra Brána do Římské říše v Mušově a se zveřejněním projektu Archeologické léto 2020 a Archeologického informačního systému AV ČR. Velký ohlas v různých médiích vzbudil výsledek práce vědců Biologického centra AV ČR, kteří úspěšně otestovali vakcínu proti lymfické borelióze.

Tradiční ohlas mají v médiích témata spjatá s biomedicínou a léčebným potenciálem výzkumu. V tomto období tak v médiích rezonoval výzkum týmu Biotechnologického ústavu AV ČR a Ústavu experimentální medicíny AV ČR, jenž analyzoval a následně popsal na myšším modelu změny způsobené mozkovou mrtvicí.

V letních měsících Archeologický ústav AV ČR v Brně připomněl letošní významná výročí 100 let profesionální archeologie na Moravě a 50 let své samostatné existence. Vědci z Mikrobiologického ústavu AV ČR zaujali média s databází GlobalFungi, která poskytuje podrobné informace o složení houbových společenstev všech suchozemských oblastí Země. O výzkumu proměny četnosti a intenzity povodní za posledních pět set let v Evropě, publikovaném v Nature, referoval Ústav výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe. Dlouhodobou pozornost médií vzbudil nový typ solárních článků, výsledek mezinárodního výzkumu, do kterého se významně zapojili experti z Fyzikálního ústavu AV ČR. Zaujala i tisková zpráva Ústavu přístrojové techniky AV ČR o neobvyklém „blikání“ nanokrystalů oxidu titaničitého, které poprvé pozorovali a analyzovali právě vědci z brněnského pracoviště AV ČR.

Zároveň odborníci AV ČR průběžně vysvětlovali nejrůznější souvislosti nákazy novým typem koronaviru. V médiích mj. rezonovalo téma popisu struktury proteinů nového koronaviru, který vědci ze skupiny Evžena Bouří z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR publikovali v časopise Nature Communications.

Významnou stopu v české mediální krajině zanechalo slavnostní předání součástek do filter testeru Ústavu chemických procesů AV ČR pražským magistrátem, kterého se zúčastnila rovněž předsedkyně Akademie věd ČR. Vědci z Ústavu chemických procesů AV ČR totiž od jarních měsíců testují účinnost nejrůznějších materiálů vhodných k výrobě ochranných pomůcek k zachycení koronaviru.

Na začátku září zmiňovala média Akademii věd ČR mj. v souvislosti s aktuálním děním na politické scéně, misí českého Senátu na Tchaj-wan, do níž se zapojili dva členové Akademické rady, a s návštěvou premiéra Andreje Babiše s tehdejším vládním zmocněncem Romanem Prymulou v centru BIOCEV. Důvodem bylo úspěšné ukončení první fáze klinického testování léčebné látky MitoTam, kterou vyvinul Jiří Neužil z Biotechnologického ústavu AV ČR.

Slovo v českých médiích často dostávali experti CERGE-EI, společného pracoviště Univerzity Karlovy a Národohospodářského ústavu AV ČR, ve vztahu k aktuálnímu dění (zrušení superhrubé mzdy, jednorázový příspěvek pro seniory a potenciální znovuzavedení plošných opatření v reakci na vzrůstající počet lidí v České republice pozitivních na covid-19).

Také říjen byl obdobím hojně vydávaných tiskových zpráv pod hlavičkou Akademie věd ČR. Média zaujal například objev dosud skrytého potenciálu vitamínu C pro léčbu vzácných druhů nádorů, který uveřejnil mezinárodní tým vědců, jehož součástí byl i Jiří Neužil z Biotechnologického ústavu AV ČR.

Značný rozruch ve světě médií vzbudila tisková konference Komise pro životní prostředí AV ČR, která představila první výsledky projektu Ostravské univerzity o vlivu znečištěného životního prostředí na kvalitu života a zdraví obyvatel.

Startovní ERC grant letos získali dva pracovníci Akademie věd ČR. Informace o úspěchu Oty Pavlíčka z Filosofického ústavu AV ČR a Christiana Sippla z Geofyzikálního ústavu AV ČR a o jejich vědeckém zaměření se hojně rozšířila mezi českými médii.

Velký ohlas zaznamenala také informace o novém patentu na přenosný inkubátor pro testování toxicity látek v ovzduší, který vyvinuli vědci Ústavu experimentální medicíny AV ČR ve spolupráci s Českým vysokým učením technickým v Praze a Českou zemědělskou univerzitou. Pozornost novinářů získala zpráva Ústavu přístrojové techniky AV ČR o nové experimentální technice, kombinující dvě moderní mikroskopické metody, která zrychlí fágovou terapii.

Doba koronavirová II

Září a začátek října byl opět ve znamení rušení a odkládání tradičních aktivit Akademie věd ČR. Uskutečnilo se pouze jmenování titulů doktor věd. Podruhé byla odložena slavnostní přednáška Jiřího Neužila na Žofíně a na příznivější čas se odložilo slavnostní udělování medailí i předávání obou štědrých finančních podpor perspektivním vědcům: Akademické prémie a Prémie Lumina quaeruntur.

Alarmující statistiky nakažených novým typem koronaviru, stále přísnější vládní opatření a také obecná nervozita ve společnosti vedly předsedkyni Akademie věd ČR Evu Zažimalovou a další osobnosti, které v čele instituce stály v předchozích obdobích, k výzvě adresované všem občanům. Zveřejněna byla 12. října a obratem ji převzala hlavní média a významné zpravodajské weby.

Mediální pozornost vyvolala informace o zahájení klinických testů české látky pro léčbu rakoviny, kterou vyvinul tým Pavla Majera z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR ve spolupráci s vědci z Univerzity Johnse Hopkinse v Baltimoru.

V souvislosti se zasedáním Rady pro výzkum, vývoj a inovace rovněž médií postupně proniká idea založení nového virologického centra ústavu, zřízeného v působnosti Akademie věd ČR, jako koncepční odpověď na pandemii nemoci covid-19. V kontinuálním vysílání ČT24 ideu vysvětlila předsedkyně Akademie věd Eva Zažimalová. Zpráva se objevila na webu ČT, v ČTK (včetně jejího zahraničního vysílání), na serverech Seznam Zprávy, Lidovky.cz, Věda a výzkum a dalších.

Další mediální aktivity

Vlajkovou lodí komunikace AV ČR zůstává projekt **Strategie AV21**, který v roce 2020 reprezentuje soubor 20 komplexních výzkumných programů, jejichž cílem je soustředit se na zásadní společenská témata v duchu motto „Špičkový výzkum ve veřejném zájmu“. Toto poselství bylo a je naprosto klíčové pro postupnou změnu pohledu politiků i veřejnosti na výzkumnou instituci.

Na základě poptávky Parlamentu ČR vycházejí již druhým rokem **expertní stanoviska AVex**. Jejich smyslem je poskytnout zákonodárcům, ale i vybraným velvyslancům a evropským poslancům nezávislé a nestranné odborné informace o konkrétních a aktuálních celospolečenských problémech a možnostech jejich řešení. V roce 2020 bylo zpracováno celkem pět čísel: Antibiotická krize (vyšlo v lednu, garantem byl Mikrobiologický ústav AV ČR), Planeta ve skleníku (vyšlo v srpnu, garantem byl Ústav termomechaniky AV ČR), Zůstane naše půda živá? (vyšlo v září, garantem bylo Biologické centrum AV ČR), Klimatická změna (vyšlo v říjnu, garantem byl Ústav výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe) a Poškozené zdraví populace v Ústeckém kraji (vyšlo v listopadu, garantem byl Ústav experimentální medicíny AV ČR).

Ve sledovaném období vyšla čtyři čísla časopisu **A / Věda a výzkum** – hlavním tématem prosincového čísla byl čas (A 4/2019), březnového výzkum mozku (A 1/2020), červnové číslo se zaměřilo na půdu (A 2/2020) a zářijové na problematiku odpadů (A 3/2020). Dále vyšlo 10 nových čísel interního elektronického newsletteru **AB / Akademický bulletin**, který je určen pro potřeby zaměstnanců z pracovišť Akademie věd ČR. Hlavním tématem jarního čísla popularizačního časopisu **AΩ / Věda pro každého** byly nemoci a epidemie, podzimní číslo se věnovalo invazím. Akademické časopisy opět uspěly v prestižní soutěži Zlatý středník. Časopis A / Věda a výzkum získal druhé místo v oborové kategorii Veřejný sektor, časopis AΩ / Věda pro každého se umístil na třetí příčce v kategorii Externí tištěné časopisy a noviny.

Aktuality z dění v Akademii věd ČR a na jejích pracovištích byly popularizovány nejen prostřednictvím hlavních webových stránek, ale i sociálních sítí. Nejsledovanější je stále Facebook s 41 tisíci fanoušky, následuje Instagram (12 000) a Twitter (5800). Oficiální profily Akademie věd ČR na sociálních sítích také zabodovaly v soutěži Zlatý středník: v kategorii Využití sociálních sítí získal Instagram AV ČR třetí místo.

Ke skokovému nárůstu počtu fanoušků především na **Facebooku** zásadně přispěl úspěšný online projekt Věda na doma (www.vedanadoma.cz), který byl realizován od 16. března do 30. června 2020. Popularizátoři a popularizátorky vědy z AV ČR streamovali a vysílali „vlastnoručně“ vyrobená videa na sociálních sítích AV ČR a vytvářeli vědecko-popularizační grafický a textový obsah. Video zaznamenala více než 750 tisíc zhlédnutí a web projektu s e-zdroji za dobu epidemie a uzavření škol navštívilo přes 80 tisíc uživatelů. Věda na doma byla zařazena jako jeden z prvních online zdrojů e-vzdělávání do rozcestníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Pod hlavičkou projektu **Otevřená věda AV ČR** začal od ledna 2020 již patnáctý ročník vědeckých stáží na pracovištích Akademie věd ČR pro talentované studenty středních škol. Studenti si vybírali ze 105 témat ze všech vědních oborů z 32 pracovišť Akademie věd ČR. Organizátoři obdrželi více než tisíc přihlášek. V srpnu 2020 se 35 pedagogů z celé republiky zúčastnilo Letního vědeckého kempu, který se zaměřuje na podporu praktické výuky na školách.

Dvacátý, jubilejní ročník vědeckého festivalu **Týden vědy a techniky AV ČR**, věnovaný památce prvního předsedy AV ČR prof. Rudolfa Zahradníka (1928–2020), se uskutečnil 2.–8. listopadu 2020. Zaměřil se na aktuální téma – boj pracovišť Akademie věd ČR s infekčním onemocněním covid-19. Jako druhé téma připomněl 130. výročí vzniku Akademie věd ČR. Vzhledem k aktuální epidemické situaci se festival konal online. Po dobu jeho trvání se Galerie Věda a umění v budově na Národní „proměnila“ ve Studio TVT živě z Národní. Z obou uvedených témat gestoři vybrali celkem 14 přednášek. Ty byly předtočeny do 20minutových videí, která se v průběhu festivalu promítala. Po odvysílání každého videa následovalo živé vysílání z improvizovaného Studia TVT, kterého se zúčastnil přednášející a moderátor. Tímto způsobem byla alespoň částečně zachována interaktivita mezi přednášejícím a posluchačem/divákem.

Tématem letošního ročníku listopadové **Noci vědců** byl Člověk a robot. Vzhledem k pandemii covid-19 se akce v sídle Akademie věd ČR na Národní přesunula do on-line prostoru.

Cyklus vzdělávacích videí **NEZkreslená věda** přesáhl přes pět milionů zhlédnutí a rostl se o další sérii, která vychází z výzkumných programů Strategie AV21. Garanty jednotlivých dílů jsou vědci z pracovišť Akademie věd ČR. Novinkou páté řady jsou české a anglické titulky ke všem sedmi dílům. Série se tak stává přístupnou i skupině neslyšících a zahraničních diváků.

Výstava **Věda fotogenická** letos již posedmé představila nejlepší fotografie, které vytvořili vědci a vědkyně Akademie věd ČR. Dokazují jimi, že věda je nejen cestou k poznání a šíření znalostí, ale umí být také velmi krásná, a navíc fotogenická. Do letošního ročníku přihlásilo 98 autorů a autorek 350 fotografií z 33 pracovišť Akademie věd ČR. Kromě hlavní kategorie Věda fotogenická byly zároveň vyhlášeny dvě kategorie vedlejší: Živly v přírodě a Věda v karanténě. Výstava poukazuje na umělecký a estetický rozměr vědecké práce, ke kterému může badatele ať už přímo, či oklikami dovést.

K popularizaci vědy kontinuálně přispívá **audiovizuální tvorba** Akademie věd ČR. Do konce roku 2019 to byl magazín reportáží a aktualit z AV ČR Česká věda, který kromě sociálních sítí sledovali diváci na čtyřech televizních kanálech, celkem až 150 tisíc měsíčně. Živým a oblíbeným projektem je youtuberský pořad Zvěd, zaměřující se na žhavá témata současné vědy a výzkumu a oslovující zejména mladé publikum. Od podzimu 2020 se připravuje verze Zvěda pro děti ve spolupráci s Českou televizí pro ČT:D, která se bude vysílat v roce 2021. Všechny dokumentární filmy vyrobené v produkci AV ČR (Magion, Pohyby a čtyřdílný cyklus Tiché hrozby) zaujaly ČT, která je vysílala v prime-time, následně reprízovala a nyní jsou ke zhlédnutí v i-vysílání ČT. Pro cyklus Tiché hrozby je dokončován pátý díl věnovaný erozi půdy. AV ČR se též podílela na výrobě videí pro pořad Věda na doma a také na dokumentu o výzkumu sociálních, kulturních a přírodních důsledků sesuvu v šedesátých letech v obci Maršov. V produkci Akademie věd ČR vznikala i další prezentační videa o českém výzkumu a vědě,

představující významné české vědce nebo reflektující významná výročí (např. 400 let od bitvy na Bílé hoře).

Tradiční součástí popularizační činnosti AV ČR je pořádání **výstav v Galerii Věda a umění** v Praze v budově AV ČR na Národní třídě. Na období 6. února – 22. března 2020 připravil Ústav pro hydrodynamiku AV ČR ve spolupráci se Střediskem společných činností AV ČR výstavu „Voda“. Na Mezinárodní den vody – dne 22. března – připravil ústav rovněž přednášku, která se však z důvodu omezení nařízených vládou ČR k zabránění šíření koronaviru SARS CoV-2 v neuskutečnila.

Výstava „TGM na síti“ přiblížila veřejnosti angažovaného intelektuála Tomáše G. Masaryka v různých formách komunikace. Jednotlivé panely a exponáty představily, jak Masaryk v různých časových momentech pracoval s informacemi – ať již z hlediska konspirační teorie, manipulace veřejným míněním, lobbingu, propagandy, komunikace prezidenta republiky či způsobu dorozumívání v rodině. Výstavu připravil Masarykův ústav a Archiv AV ČR a Středisko společných činností AV ČR. Výstava se konala v Galerii Věda a umění v Akademii věd ČR od 1. června do 31. července 2020.

Výstava „J. A. Komenský v kulturách vzpomínání“ byla k vidění v Galerii Věda a umění v termínu od 8. září do 21. října 2020. Návštěvníkům přiblížila textové a obrazové materiály, divadelní a filmová zpracování a ukotvení Komenského v rámci dobových výstav a slavností. Ukázala, jak se měnil obraz Jana Amose Komenského od 17. století až po digitální éru. Expozici připravil Filosofický ústav AV ČR a Středisko společných činností AV ČR.

Finanční, organizační a kontrolní činnost v AV ČR

V návaznosti na usnesení LV. Akademického sněmu týkající se rozpočtu AV ČR schválila Akademická rada v úvodu sledovaného období rozpis prostředků na pracoviště AV ČR na rok 2020. V souladu s požadavky na **poskytování dotací podle zákona č. 218/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech, dokončila přerozdělení finančních prostředků pro rok 2019 a schválila a vyhlásila 27 výzev k podávání žádostí o poskytnutí dotace pro rok 2020. Závěrem sledovaného období schválila 25 výzev k podávání žádostí o poskytnutí dotace pro rok 2021 s tím, že z důvodu stability systému zůstávají čísla výzev pro jednotlivé dotační tituly stejná, a to navzdory tomu, že výzvy určené na podporu kmenových zaměstnanců a na mezinárodní poradní sbory již nebudou vyhlašovány (jak již bylo uvedeno výše, prostředky na ně určené budou spolu s částí prostředků určených na podporu operačních programů převedeny na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací – RVO). Čísla těchto výzev budou nadále chybět.

V průběhu roku 2020 byly Akademické radě předloženy hodnotící zprávy o použití prostředků z jednotlivých výzev z roku 2019 – u žádné nebyly v čerpání a plnění účelu poskytnutých dotací zjištěny závažné nedostatky.

Zajímavé informace přineslo interní zhodnocení procesu vydávání rozhodnutí v rámci jednotlivých výzev za rok 2019, které poukázalo na vysokou administrativní zátěž této procedury – v roce 2019 bylo vydáno celkem 1442 rozhodnutí s tím, že odhadovanou časovou náročnost komplexního zpracování jedné žádosti o dotaci včetně změn rozhodnutí Kancelář AV ČR spočítala na průměrných 5,125 hodiny. Akademická rada se snažila v rámci možností o zefektivnění tohoto procesu, například bylo schváleno navýšení limitu pro nutnost žádosti o změnové rozhodnutí z 10 tis. Kč na 50 tis. Kč a v průběhu roku byly pořádány semináře ohledně změn a doporučení v dotačních řízeních. AV ČR rovněž v rámci legislativního procesu vnesla připomínky k tzv. velké novele zákona 130/2002 Sb., jejíž schválení by mohlo přinést další úlevu v dotačním řízení a pomohlo tak snížit míru byrokracie.

Podrobný návrh rozpočtu AV ČR a jeho rozdělení na jednotlivá pracoviště je předkládán Akademickému sněmu v samostatném materiálu Zpráva o ekonomické situaci AV ČR a návrh rozpočtu na rok 2021.

Průběžně byly v roce 2020 z důvodů končících funkčních období jmenováni noví před-
sedové, místopředsedové a členové dvanácti **dozorčích rad pracovišť AV ČR**, a to v Arche-
ologickém ústavu AV ČR, Praha, Fyziologickém ústavu AV ČR, Masarykově ústavu a Archivu
AV ČR, Národohospodářském ústavu AV ČR, Ústavu molekulární genetiky AV ČR, Ústavu or-
ganické chemie a biochemie AV ČR, Orientálním ústavu AV ČR, Slovanském ústavu AV ČR,
Ústavu pro jazyk český AV ČR, Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, Ústavu státu a práva
AV ČR a Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR.

V souladu se zákonem byly projednány zprávy o činnosti dozorčích rad pracovišť AV ČR
za rok 2018 a 2019. Do jednání rad dozorčích rad byla v souvislosti s epidemií covidu-19
zakomponována výslovná možnost uskutečnit zasedání těchto orgánů distanční formou.

Dle výsledku výběrových řízení a na návrh rad pracoviště bylo v uplynulém období na-
vrženo a jmenováno pět nových **ředitelů pracovišť AV ČR** na pětileté funkční období, a to:

- doc. RNDr. Radomír Pánek, Ph.D. (Ústav fyziky plazmatu AV ČR – 2. funkční ob-
dobí),
- MUDr. Jan Kopecký, DrSc. (Fyziologický ústav AV ČR – 2. funkční období),
- JUDr. Ján Matejka, Ph.D. (Ústav státu a práva AV ČR – 2. funkční období),
- PhDr. Petr Šámal, Ph.D. (Ústav pro českou literaturu AV ČR),
- doc. Dr. phil. Rudolf Kučera, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR).

Nově byl jmenován i ředitel a Komise Českého historického ústavu v Římě. Tento ústav,
který působí při Historickém ústavu AV ČR, obnovil svou činnost v roce 1994 a navázal tak na
činnost Československého ústavu historického v Římě založeného v roce 1923. Jeho smys-
lem je především soustavný pramenný výzkum v italských archivech a knihovnách a zpro-
středkování vzájemného styku mezi českými a italskými vědeckými pracovníky a institucemi.
Znovuzvoleným ředitelem se stal prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc.

K obměně ve složení došlo i v **pomocných orgánech Akademické rady**, a to v Bytové
komisi AV ČR, Ediční radě AV ČR, Radě pro spolupráci s vysokými školami a přípravu vědec-
kých pracovníků AV ČR, Radě Strategie AV21, dále v Kolegiu popularizátorů a pracovníků PR,
pracovní skupině Rady pro akademická média a popularizaci AV ČR.

Počátkem roku 2020 byly Akademické radě předloženy souhrnné zprávy o činnosti ně-
kterých pomocných orgánů v roce 2019, průběžně byla projednávána především agenda Ma-
jetkové a Bytové komise AV ČR.

Z podnětu **Majetkové komise AV ČR** projednávala Akademická rada žádosti pracovišť
předkládané AV ČR jako zřizovateli za účelem udělení předchozích souhlasů v souvislosti
s nakládáním se svým majetkem ve smyslu zákona o veřejných výzkumných institucích. Šlo
zejména o nákupy vědeckých přístrojů a zařízení pro účely hlavní činnosti pracovišť, nejčastěji
nákupy pro potřebu II. vědní oblasti.

Projednáno bylo i několik smluv, jejichž předmětem bylo nabytí či zcizení nemovitosti.
K významnějším převodům nemovitostí patří např. prodej nemovitosti mezi Střediskem spo-
lečných činností AV ČR (SSČ) a Sociologickým ústavem AV ČR, prodej části pozemku ve
vlastnictví SSČ v k. ú. Libeň do majetku Ústavu fyziky plazmatu AV ČR, koupě nemovitosti pro
potřeby dislokovaného pracoviště Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v Opavě, případně
koupě pozemku a souběžný prodej navazujícího pozemku sloužícího Stanici šlechtění jabloní
dislokovaného pracoviště Ústavu experimentální botaniky AV ČR. I nadále jsou průběžně
předkládány obvyklé žádosti ve věci zřízení věcných břemen v souvislosti s výstavbou veřej-
ných sítí, ať už ve fázi smluv o smlouvách budoucích, či vlastních realizačních smluv.

Projednávalo se i několik žádostí týkajících se právnických osob, ať již šlo o zakládání
nových společností či změnu majetkových účastí ve stávajících právnických osobách.

Akademická rada se zabývala i dlouhodobými projekty, zejména rekonstrukcí objektu Hyberská a s tím souvisejícími právními a technickými kroky, včetně zajištění dodavatele projektové dokumentace a výkonu inženýrské činnosti prostřednictvím vypsané veřejné zakázky. Byly činěny úkony k získání objektu Washingtonova pro potřeby Ústavu pro jazyk český AV ČR. Po intenzivních jednáních se podařilo scelit areál Ústavu geoniky AV ČR v ulici Veslařská v Brně-Pisárkách, čímž se narovnal majetkoprávní poměr pracoviště ve vztahu k jeho dislokovanému pracovišti a odstranily se tak majetkové nejistoty omezující jeho vědeckou činnost. Intenzivní jednání probíhala se zástupci Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových ohledně dvou pozemků ve vlastnictví pracovišť AV ČR nacházejících se v k. ú. Libeň v areálu většinou využívaném Nemocnicí Na Bulovce.

Značná část předložené agendy se v uplynulém období týkala také žádostí o předchozí souhlas zřizovatele s uzavřením implementačních a servisních smluv pro zajištění nových ekonomických a informačních systémů jednotlivých pracovišť.

Bytová komise AV ČR průběžně Akademické radě předkládala návrhy na přidělení, prodloužení a ukončení nájmu dohodou startovacích a standardních bytů a navázala tak na svou činnost v roce 2019. Projednala 292 žádostí o přidělení standardních bytů, 132 žádostí o přidělení bytů startovacích, tři žádosti ve zvláštním režimu, 150 žádostí o prodloužení nájmu a pět dohod o skončení nájmu, tj. celkem 582 žádostí. V současné době spravuje Bytová komise AVČR 337 bytů a ubytovacích jednotek.

Pravidelnou roční zprávu o činnosti Rady vědeckých společností ČR, z. s. (RVS) za rok 2019 předložila i **Komise pro spolupráci s vědeckými společnostmi**. RVS působí od 1. ledna 2019 jako samostatný spolek, který jako nezávislé neziskové dobrovolné sdružení seskupuje vybrané vědecké společnosti působící v ČR. V roce 2019 jich bylo 85, a to s více než 25 tis. členy. Většinu činnosti vědeckých společností lze rozdělit do pěti hlavních kategorií, v nichž vědecké společnosti podporované AV ČR dosahují vynikajících výsledků zpravidla v jedné či dvou kategoriích. Jedná se o tyto kategorie (včetně statistických údajů z roku 2019):

- periodickou publikační činnost (31 mezinárodně významných časopisů, 44 národních odborných časopisů, 18 webových časopisů a 41 zpravodajů),
- knižní publikace a sborníky z konferencí (vydáno 19 knih a 68 sborníků),
- vědecká a vědecko-organizační činnost (hlavní organizátoři a spoluorganizátoři 105 mezinárodních konferencí, seminářů a workshopů, 95 česko-slovenských a 130 národních odborných a vědeckých setkání),
- činnost pro školy všech stupňů (140 akcí typu odborných olympiád, terénních kurzů pro středoškolské a vysokoškolské studenty, doktorandské semináře, soutěže aj.),
- přednášková, výstavní a popularizační činnost (576 přednášek, exkurzí či seminářů, 13 výstav a 125 mediálních vstupů a vysílání).

Komise pro energetiku AV ČR se dle své roční zprávy soustředila v roce 2019 na problémy se zpracováním odpadů, možnou spolupráci AV ČR s externími energetickými subjekty, a především zastoupením AV ČR na EXPO Dubaj 2020. Zde mělo pět pracovišť AV ČR (Ústav termomechaniky AV ČR, v. v. i., Ústav fyziky plazmatu AV ČR, v. v. i., Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i., Ústav chemických procesů AV ČR v. v. i., a Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.) prezentovat v rámci rotační expozice „Energy the Smart Way“ od února 2021 své výsledky na téma ochrany životního prostředí a produkce a ukládání energie. Vzhledem k celosvětové epidemii covidu-19 byla výstava odložena o rok s plánovaným zahájením na podzim roku 2021.

Komise pro životní prostředí AV ČR (KŽP) pořádala v průběhu roku 2019 pravidelné diskusní semináře, například na téma „Znečištěné ovzduší a zdraví“, kde se hovořilo o vlivu znečištěného ovzduší na centrální nervovou soustavu a znečištění ovzduší NO₂ v dopravně zatížených lokalitách ČR. KŽP dále připravovala stanoviska v rámci meziresortních připomínkových řízení (stavební zákon, změna nařízení vlády o stanovení pravidel pro zařazení silničních motorových vozidel do emisních kategorií a o emisních plaketách aj.). Jak je uvedeno

výše, KŽP představila v roce 2020 první výsledky projektu Ostravské univerzity o vlivu znečištěného životního prostředí na kvalitu života a zdraví obyvatel.

Projednána byla i zpráva o činnosti **Ediční rady AV ČR** v roce 2019 a o podpoře vydavatelské činnosti AV ČR za rok 2019. Tuto podporu získalo 16 pracovišť AV ČR a díky ní bylo vydáno 83 knižních publikací a dalších 47 publikací se k vydání připravovalo. Z význačných počinů, které byly z programu Podpora vydavatelské činnosti podpořeny, lze jmenovat například rozsáhlou dvoudílnou publikaci M. Šimka a kolektivu autorů Živá půda (Academia, 2019) nebo rozšířené vydání Klíče ke květeně České republiky od Z. Kaplana a kolektivu autorů (Academia, 2019).

Nemalá pozornost byla věnována přípravě změn v organizaci **Kanceláře AV ČR (KAV)** jako výkonného aparátu volených řídicích orgánů AV ČR. K 1. červenci 2020 začal platit nový organizační řád KAV, který přeskupil uspořádání jednotlivých odborů a oddělení tak, aby se jejich činnosti zefektivnily. Nově vzniklo Oddělení pro Evropský výzkumný prostor, jehož cílem je zvýšit úroveň zapojení AV ČR a jejich pracovišť do mezinárodních aktivit v oblasti VaVal, především v prostředí Evropského výzkumného prostoru (ERA). Rovněž byl zrušen Odbor mediální komunikace, jehož činnost s výjimkou krizové komunikace plně převzalo tiskové oddělení Divize vnějších vztahů SSČ.

V rámci plánovaných veřejnosprávních kontrol projednala Akademická rada výsledky kontroly hospodaření a přijala příslušná opatření k nápravě zjištěných nedostatků za rok 2018, resp. 2017 v Archeologickém ústavu AV ČR, Praha, Biologickém centru AV ČR, Fyziologickém ústavu AV ČR, Národohospodářském ústavu AV ČR, Středisku společných činností AV ČR, Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR, Ústavu fyziky atmosféry AV ČR, Ústavu pro jazyk český AV ČR, Ústavu výzkumu globální změny AV ČR a ve vědeckých společnostech.

Praha 5. listopadu 2020

Akademická rada AV ČR

Návrh usnesení Akademického sněmu

Akademický sněm

ve smyslu čl. 14 písm. e) Stanov Akademie věd ČR schvaluje (s připomínkami) předloženou zprávu o činnosti Akademické rady AV ČR za období od LV. zasedání Akademického sněmu.

Ceny Akademie věd ČR

Ceny AV ČR za mimořádné výsledky výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, kterých bylo dosaženo při řešení výzkumných úkolů podporovaných AV ČR byly uděleny těmto autorům a autorským týmům (kategorie A):

- autoru navrženému Biologickým centrem AV ČR prof. RNDr. Juliu Lukešovi, CSc., za vědecký výsledek *Temná hmota oceánu: od objevu diplomem k jejich přeměně v modelové organismy (Dark matter of the ocean: from the discovery of diplomemid protists to their transformation into model organisms)*
- autorskému týmu navrženému Historickým ústavem AV ČR ve složení: doc. PhDr. RNDr. Jan D. Bláha, Ph.D. (PřF UJEP), Bc. Richard Boukal (FSv ČVUT v Praze), RNDr. Tomáš Burda, Ph.D. (FIM Univerzita Hradec Králové), doc. Ing. Jiří Cajthaml, Ph.D. (FSv ČVUT v Praze), Bc. Vojtěch Cehák (FSv ČVUT v Praze), Bc. Marek Fáber (FSv ČVUT v Praze), RNDr. Mgr. Dana Fialová, Ph.D. (PřF UK), Ing. Jakub Havlíček, Ph.D. (FSv ČVUT v Praze), Ing. Tomáš Janata, Ph.D. (FSv ČVUT v Praze), Mgr. Petra Jílková (FSv ČVUT v Praze), RNDr. Zdeněk Kučera, Ph.D. (PřF UK), RNDr. Silvie Rita Kučerová, Ph.D. (PřF UJEP), Bc. Kristýna Ledecká (FSv ČVUT v Praze), RNDr. Jiří Martínek, Ph.D. (HÚ), Mgr. Jitka Močičková (HÚ), doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc. (HÚ), JUDr. Daniela Králíková, roz. Němečková, Ph.D. (PřF UK), Bc. Jiří Padevět (SSČ), Bc. Daniel Paluba (PřF UK), Ing. Pavel Seemann, Ph.D. (FSv ČVUT v Praze), prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc. (HÚ), Ing. Petr Soukup, Ph.D. (FSv ČVUT v Praze), Bc. Lucie Stará (FSv ČVUT v Praze), RNDr. PhDr. Markéta Šantrůčková, Ph.D. (VÚ S. Taroucy), doc. RNDr. Přemysl Štych, Ph.D. (PřF UK), Bc. Zuzana Vaňková (FSv ČVUT v Praze), doc. PhDr. Tomáš Vilímek, Ph.D. (ÚSD), Ing. Růžena Zimová, Ph.D. (FSv ČVUT v Praze), doc. PhDr. Zlatica Zudová-Lešková, CSc. (HÚ); za vědecký výsledek *Český historický atlas. Kapitoly z dějin 20. století. (Czech Historical Atlas. Chapters on the History of the 20th Century)*, Praha: Historický ústav AV ČR, 2020. 297 stran; ISBN: 978-80-728-6346-4
- autorskému týmu navrženému Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR ve složení: doc. PhDr. Martin Franc, Ph.D. (MÚA) a PhDr. Věra Dvořáčková, Ph.D. (MÚA) a další členové: Mgr. Jan Boháček (MÚA), PhDr. Daniela Brádlarová, Ph.D. (MÚA), PhDr. Tomáš Gecko, Ph.D. (MÚA), PhDr. Tomáš Hermann, Ph.D. (ÚSD), PhDr. Adam Hudek, Ph.D. (HÚ SAV), PhDr. Milena Josefovičová, Ph.D. (MÚA), PhDr. Adéla Jůnová Macková, Ph.D. (MÚA), PhDr. Hana Kábová, Ph.D. (MÚA), prom. hist. Nataša Kmochová (MÚA), PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D. (FSV UK), PhDr. Jan Mervart, Ph.D. (FLÚ), PhDr. Vítězslav Sommer, Ph.D. (ÚSD), Mgr. Jiří Šoukal (MÚA), PhDr. Emilie Těšínská, Ph.D. (ÚSD); za vědecký výsledek *Martin Franc — Věra Dvořáčková a kol., Dějiny Československé akademie věd I. (1952–1962) (History of the Czechoslovak Academy of Sciences)*, Praha: Academia, 2019. 831 stran; ISBN: 978-80-200-3053-5

Ceny AV ČR pro mladé vědecké pracovníky za vynikající výsledky výzkumu, experimentálního vývoje a inovací dosažené při řešení výzkumných úkolů podporovaných AV ČR nejdéle do dovršení věku 35 let (kategorie B) byly uděleny těmto autorům:

- autorce z Fyziologického ústavu AV ČR Mgr. Janě Brejchové, Ph.D., za vědecký výsledek: a) Stanovení mobility molekul δ -opioidního receptoru v plazmatické membráně živých buněk novou metodou analýzy dat získaných technikou FRAP („Obnovení fluorescence po vysvícení“ (Determination of δ -opioid receptor molecules mobility in living cells plasma membrane by novel method of FRAP analysis) b) Hladina cholesterolu plazmatické membrány a agonistou navozená internalizace δ opioidních receptorů; studie kolokalizace s intracelulárními membránovými markery rodiny Rab (Plasma

membrane cholesterol level and agonist-induced internalization of δ -opioid receptors; colocalization study with intracellular membrane markers of Rab family)

- autoru z Fyziologického ústavu AV ČR RNDr. Petru Zouharovi, Ph.D., za vědecký výsledek Systémové dopady metabolismu a sekrečních funkcí tukové tkáně (Systemic role of the metabolism and secretory functions of adipose tissue)
- autoru z Botanického ústavu AV ČR Martinu Boudovi, Ph.D., za vědecký výsledek Kalibrované 3D modely transportu vody v rostlinách (Calibrated 3D models of water transport in plants)

Ceny předsedkyně Akademie věd České republiky za propagaci nebo popularizaci výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (kategorie C) byly uděleny těmto autorům:

- kandidátu navrženému Ústavem jaderné fyziky AV ČR RNDr. Vladimíru Wagnerovi, CSc.
- kandidátu navrženému Botanickým ústavem AV ČR prof. RNDr. Petru Pyškovi, CSc.
- kandidátu navrženému Filosofickým ústavem AV ČR Mgr. Milanu Dufkovi

Čestné medaile, pamětní medaile AV ČR a čestné oborové medaile

Čestné medaile, pamětní medaile AV ČR a čestné oborové medaile byly uděleny těmto osobnostem:

Čestná medaile AV ČR „De scientia et humanitate optime meritis“ (in memoriam)

- prof. Ing. Karlu Ulbrichovi, DrSc. (Ústav makromolekulární chemie AV ČR)

Pamětní medaile Jana Patočky

- doc. Dr. phil. Hansi Raineru Seppovi (Fakulta humanitních studií UK – pracoviště oboru Německá a francouzská filosofie)

Čestná medaile Za zásluhy o Akademii věd České republiky

- prof. RNDr. Janě Musilové, CSc. (Masarykova univerzita)
- Ing. Janu Rosovi, CSc. (Fyzikální ústav AV ČR)

Čestné oborové medaile

Čestnou oborovou medaili Bernarda Bolzana za zásluhy v matematických vědách

- RNDr. Martinu Marklovi, DrSc. (Matematický ústav AV ČR)

Čestná oborová medaile Ernsta Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách

- prof. Ing. Pavlu Lejčkovi, DrSc. (Fyzikální ústav AV ČR)
- prof. RNDr. Mojmíru Šobovi, DrSc. (Ústav fyziky materiálů AV ČR)

Čestná oborová medaile Jaroslava Heyrovského za zásluhy v chemických vědách

- Prof. Davidu Smithovi, Ph.D., DSc., DSc. h. c., FInstP, FRS (The Elms Newcastle-under-Lyme, England, UK)

Čestná oborová medaile Gregora Johanna Mendela za zásluhy v biologických vědách

- RNDr. Jaromíru Lukavskému, CSc. (Botanický ústav AV ČR)

Čestná oborová medaile Jana Evangelisty Purkyně za zásluhy v biomedicínských vědách

- MUDr. Josefu Zichovi, DrSc. (Fyziologický ústav AV ČR)

Čestná oborová medaile Josefa Dobrovského za zásluhy ve filologických a filosofických vědách

- prof. PhDr. Janě Hoffmannové, DrSc. (Ústav pro jazyk český AV ČR)
- prof. PhDr. Jiřímu Krausovi, DrSc. (dříve Ústav pro jazyk český AV ČR)
- PhDr. Ludmile Uhlířové, CSc., dr. h. c. (Ústav pro jazyk český AV ČR)
- prof. PhDr. Petru Koťátkovi, CSc. (Filosofický ústav AV ČR)

Čestná oborová medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách

- prof. PhDr. Evě Semotanové, DrSc. (Historický ústav AV ČR)
- Dr. Peteru Urbanitschovi (Österreichische Akademie der Wissenschaften, IHB, Wien, Rakousko)

Akademická prémie – Praemium Academiae

- RNDr. Petr Šittner, CSc. (Fyzikální ústav AV ČR)
- prof. RNDr. Pavel Zemánek, Ph.D. (Ústav přístrojové techniky AV ČR)
- Mgr. Leoš Valášek, Dr. rer. nat., DSc. (Mikrobiologický ústav AV ČR)
- prof. RNDr. Jitka Klimešová, CSc. (Biologický ústav AV ČR)

Prémie Lumina quaeruntur

- Georgios Loukes-Gerakopoulos, Ph.D. (Astronomický ústav AV ČR)
- Dr. Ippocratis Saltas, Ph.D. (Fyzikální ústav AV ČR)
- Ing. Vladimíra Petráková, Ph.D. (Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR)
- MUDr. Miloslav Kverka, Ph.D. (Mikrobiologický ústav AV ČR)
- PhDr. Jan Zápal, Ph.D. (Národohospodářský ústav AV ČR)
- doc. Mgr. Slavomíra Ferenčuhová, Ph.D. (Sociologický ústav AV ČR)
- Ansten Mørch Klev, Ph.D. (Filosofický ústav AV ČR)

L'ORÉAL-UNESCO Pro ženy ve vědě, Česká republika – Program pro talenty“.

- Ing. Lucie D. Augustovičová, Ph.D. (Matematicko-fyzikální fakulta UK)
- RNDr. Zuzana Jirásková Zákostelská, Ph.D. (Mikrobiologický ústav AV ČR)
- Mgr. Zuzana Musilová, Ph.D. (Přírodovědecká fakulta UK)

Prémie Otto Wichterleho

I. Oblast věd o neživé přírodě

- Ing. Václav Eigner, Ph.D. (Fyzikální ústav AV ČR)
- RNDr. Jiří Kaštil, Ph.D. (Fyzikální ústav AV ČR)
- RNDr. Jiří Kroll, Ph.D. (Fyzikální ústav AV ČR)
- RNDr. Michal Hrbek, Ph.D. (Matematický ústav AV ČR)
- Mgr. Aleš Urban, Ph.D. (Ústav fyziky atmosféry AV ČR)

II. Oblast věd o živé přírodě a chemických vědách

- Ing. Jiří Henych, Ph.D. (Ústav anorganické chemie AV ČR)
- RNDr. Alan Liška, Ph.D. (Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR)
- Ing. Kinga Mlekodaj, Ph.D. (Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR)
- RNDr. Gabriela Ambrožová, Ph.D. (Biofyzikální ústav AV ČR)
- Mgr. Petr Stadlbauer, Ph.D. (Biofyzikální ústav AV ČR)
- Mgr. Petr Kohout, Ph.D. (Mikrobiologický ústav AV ČR)
- Mgr. Anna Herrmannová, Ph.D. (Mikrobiologický ústav AV ČR)
- Mgr. Tomáš Korytář, Ph.D. (Biologické centrum AV ČR)
- RNDr. Jan Klečka, Ph.D. (Biologické centrum AV ČR)
- RNDr. Andrea Bednářová, Ph.D. (Biologické centrum AV ČR)
- Mgr. Jiří Malíček, Ph.D. (Botanický ústav AV ČR)
- Marta Alicja Kolanowska, MSc., Ph.D. (Ústav výzkumu globální změny AV ČR)

III. Oblast humanitních a společenských věd

- PhDr. Kamila Fialová, Ph.D. (Sociologický ústav AV ČR)
- Mgr. Vojtěch Kessler, Ph.D. (Historický ústav AV ČR)
- Mgr. Filip Herza, Ph.D. (Etnologický ústav AV ČR)
- Mgr. Petr Pavlas, Ph.D. (Filosofický ústav AV ČR)
- Mgr. Matouš Jaluška, Ph.D. (Ústav pro českou literaturu AV ČR)